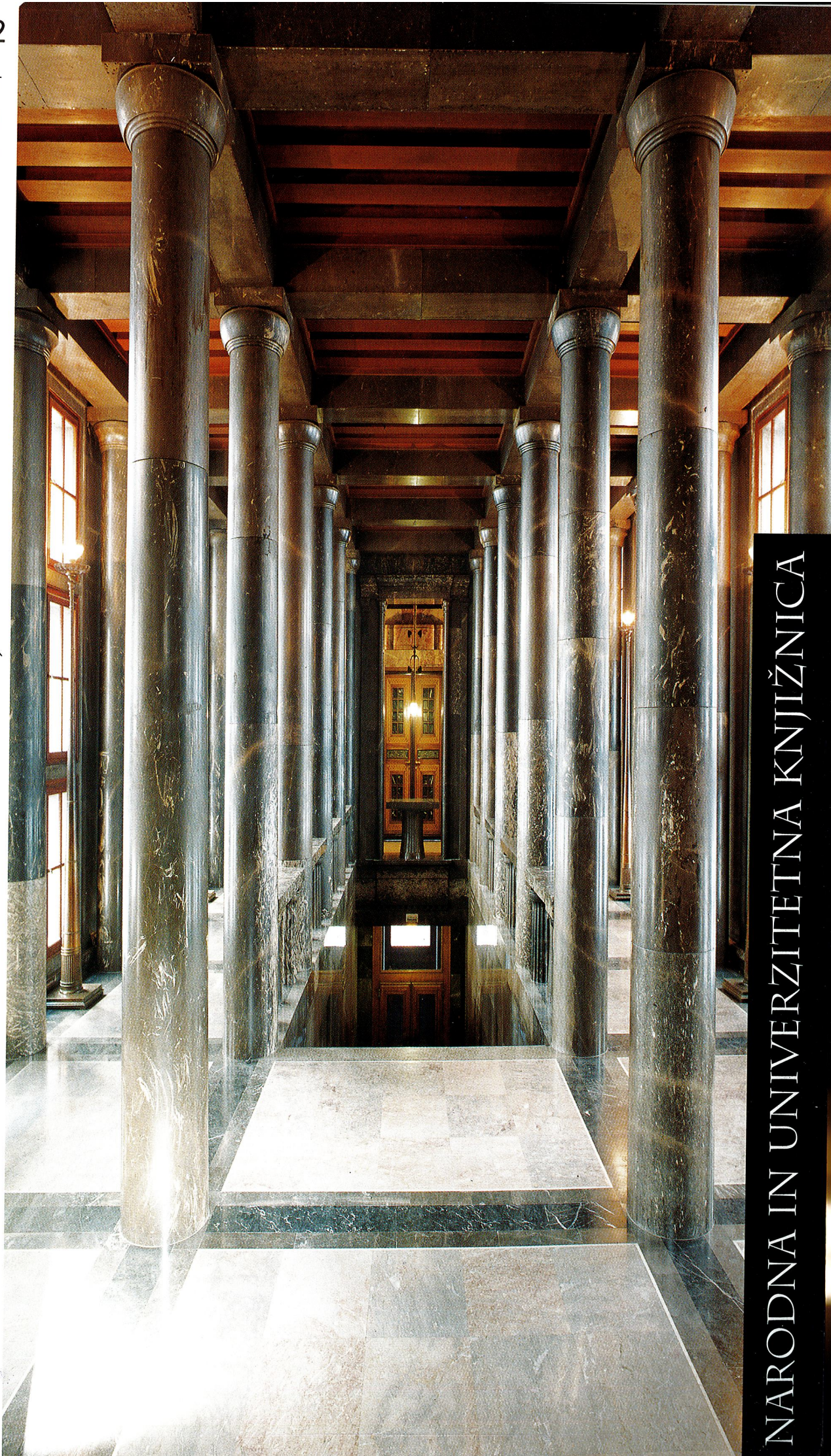

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

LJUBLJANA

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

november - december 2001

Knjižničarske novice 11(2001)11-12
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (01) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*

Odgovorna urednica: *Vilenka Jakac-Bizjak*

Glavna urednica: *Jelka Kastelic*

Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*

Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*

Tisk: Tiskarna Littera picta, d.o.o.

Naklada: 650 izvodov. Letna naročnina; naročila in odpovedi pošiljajte pisno na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.

*Srečno in uspešno
novo leto 2002!*

Spet je leto naokoli in pred nami so božični in novoletni prazniki. To je čas, ko se ozremo nazaj in delamo načrte za naprej. Tako bi se tudi mi radi zahvalili vsem, ki so nam v preteklem letu poslali prispevke v objavo in so s tem ustvarjali vaše in naše Knjižničarske novice. Hvala vam za razumevanje naših problemov z rednim izhajanjem. Ker se zavedamo, da je redno izhajanje eden prvih pogojev za aktualnost Knjižničarskih novic, se bomo v letu 2002 potrudili, da bo čim manj zamud.

Hkrati vas vabimo, da nam pišete in nas obvestite o novostih, dosežkih, problemih, različnih dogajanjih v vaših knjižnicah - Knjižničarske novice ustvarjate vi, s svojimi prispevki.

Vsem našim sodelavcem, naročnikom in bralcem želimo prijetne božične praznike, v novem letu pa veliko veselja in uspehov na oseb- nem in poklicnem področju, z željo, da bomo tudi v novem letu 2002 uspešno sodelovali!

Uredništvo

Tema posvetovanja 2002
KNJIŽNICE IN JAVNOST
Bled, Festivalna dvorana,
14. – 16. oktober 2002

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije razpisuje temo strokovnega posvetovanja v letu 2002. Na seji predsedstva Zveze, dne 30. novembra 2001, smo se dogovorili, da bo naslov okvirne teme "*Knjižnice in javnost*". V letu 2001 smo namreč dobili nov Zakon o knjižničarstvu, ki prinaša precej sprememb v našo dejavnost. Knjižničarstvo opredeljuje kot javno službo, kar je posledica sprememb, ki so nastopile z razvojem naše družbe. V zakonu so definirani pojmi, kot so: knjižnična dejavnost, knjižnično gradivo, nacionalni vzajemni bibliografski sistem, namen in vrste knjižnic, pravice uporabnikov, nacionalni svet za knjižnično dejavnost in številni drugi. V času od prejšnjega zakona iz leta 1982 je v naši družbi prišlo do velikih družbenih, političnih in gospodarskih sprememb, ki so se močno odrazile tudi na področju našega delovanja, zato so navedeni pojmi dopolnjeni oziroma prilagojeni današnji informacijski družbi in bodo služili kot osnova za nadaljnji razvoj naše stroke.

Ker bi radi problematiko osvetlili z več vidikov, želimo znotraj osrednje teme podrobneje pogledati posamezne segmente, ki pomembno določajo smeri razvoja naše dejavnosti. Preveriti in po potrebi tudi na novo določiti je treba ciljne javnosti slovenskih knjižnic, ugotoviti njihove potrebe in zahteve

(tudi pri skupinah uporabnikov s posebnimi zahtevami) v zvezi s ponudbo novih servisov in storitev ter preveriti možnosti naše družbe za njihovo uresničitev v praksi. Vloga knjižnic pri ustvarjanju človeku prijazne informacijske družbe se spreminja, knjižnice dobivajo nove naloge, postajajo bistveni sestavni del informacijske infrastrukture, brez katere ni razvoja informacijske družbe. Globalizacija kot doba sodelovanja zahteva tudi od knjižnic tvorno sodelovanje v celotnem družbenem in kulturnem okolju, vendar pa morajo pri tem knjižnice ostati prepoznavne in poskrbeti za svojo promocijo. Opozorili bi radi tudi na spremembe, s katerimi se knjižnice srečujejo pri pridobivanju gradiva na novih medijih ter gradiva za uporabnike s posebnimi potrebami, kar zahteva od nas dodatno in permanentno izobraževanje tudi na področjih, ki presegajo tradicionalne okvire naše dejavnosti. Kot javni zavodi, ki pri svojem poslovanju uporabljajo javna sredstva, moramo tudi stalno spremljati in upoštevati predpise v zvezi z javnimi razpisi, skrbeti za racionalno porabo sredstev, se v ta namen združevati v konzorcije, da bi lahko v čimvečji meri zagotovili dostopnost gradiv čimširšemu krogu uporabnikov. S problematiko na področju avtorskega prava smo se na naših posvetovanjih že srečevali, vedno bolj aktualna pa postajajo tudi vprašanja licenc za dostopnost gradiv na novih medijih. Zavedati se moramo tudi, da načela prostega trga pomembno vplivajo tudi na našo dejavnost in da poleg knjižnic različne oblike informacijskih storitev posredujejo tudi ponudniki iz privatnega sektorja. Kakšne naloge imajo naše knjižnice v zvezi s pripravami na vstop v Evropo? Vprašati se moramo tudi, kako smo pri svojem delu uspešni in kakšen je

odziv na naše delo v javnosti. Kakšne oblike medsebojnega sodelovanja bomo morali še poiskati, da bo naše delo uspešno in cenjeno tudi v prihodnje?

Gre torej za zelo aktualno in široko temo, zato vas vabimo k sodelovanju. Predlog svojega prispevka (naslov prispevka ter izvleček s približno 200 besedami) nam na obrazcu objavljenim v prilogi najkasneje **do 15. februarja 2002** pošljite na naslov: *Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Turjaška 1, 1000 Ljubljana.*

Želimo vam veliko ustvarjalnih idej pri pisanju.

Irena Sešek,
predsednica ZBDS

NAGRADE KALANOVEGA SKLADA ZA LETO 2001

Na seji upravnega odbora dne 7. 10. 2001 so člani upravnega odbora Kalanovega sklada sklenili, da se objavi razpis natečaja. Razpisane so bile teme: Vsebinska obdelava publikacij - stanje in perspektive, Relevantnost knjižničnih zbirk, Ugotavljanje uspešnosti delovanja knjižnic. V razpisu je bilo navedeno, da lahko že objavljena strokovna dela predlagajo za nagrado posamezna bibliotekarska društva ali Zveza bibliotekarskih društev ali člani upravnega odbora Kalanovega sklada. Na seji, ki je bila 24. 9. 2001, je upravni odbor ugotovil, da do razpisanega roka ni prispela nobena prijava razpisane teme, zato je sklenil, da v letu 2001 podeli nagrade za že objavljena dela, ki so nastala v obdobju od zadnje podelitve leta 1999 do julija 2001. Po temeljnem premisleku se je upravni odbor odločil, da predlaga

predsedstvu ZBDS za nagrade Kalanovega sklada štiri dela, ki obravnavajo eno izmed razpisanih tem:

- **Ambrožič, Melita:** *Utvrđivanje uspešnosti poslovanja visokošolskih knjižnic - od kvantitativnih do kvalitativnih pokazatelja : doktorska disertacija.* - Zagreb, 1999
- **Petermanec, Zdenka:** *Vrednotenje kakovosti knjižničarskih storitev : magistrsko delo.* - Ljubljana, 2000
- **Šauperl, Alenka:** *Klasifikacija knjižničnega gradiva : učbenik za študentke in študente bibliotekarstva.* - Ljubljana, 2000
- **Ivančič, Damjana:** *Knjige iz 16. stoletja v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja v Kopru : diplomatska naloga.* - Ljubljana, 2001

Predsednica upravnega odbora
Kalanovega sklada
dr. Irena Sapač

Nagrada Kalanovega Sklada 2001

dr. Melita AMBROŽIČ

Obrazložitev

Dr. Melita Ambrožič je v doktorski disertaciji z naslovom "**Utvrđivanje uspešnosti poslovanja visokošolskih knjižnic: od kvantitativnih do kvalitativnih pokazatelja**" obdelala aktualno problematiko ugotavljanja uspešnosti visokošolskih knjižnic in predlagala načine spremljanja uspešnosti dela visokošolskih knjižnic v Sloveniji.

V prvem delu je podala definicijo visokošolskih knjižnic, prikazala

njihov razvoj in osnovne značilnosti. Zaradi številnih sprememb v družbi in akademskem okolju delujejo sodobne visokošolske knjižnice drugače kot pred nekoliko desetletji. Potreben je management visokošolskih knjižnic, ki zahteva informacijske sisteme za podporo odločanja, uvedbo strateškega planiranja in sistema ustvarjanja kvalitete. Zaradi odgovornosti financerjem in splošne odgovornosti ožjemu in širšemu okolju morajo visokošolske knjižnice stalno preverjati dejavnost in javno predstavljati rezultate svojega dela. Ugotavljanje uspešnosti poslovanja je del teh procesov.

V drugem delu je predstavila proces vrednotenja knjižnic in proces ugotavljanja uspešnosti poslovanja. Posebno pozornost je posvetila pokazateljem uspešnosti poslovanja, ki jih predlaga IFLA za visokošolske knjižnice. Prikazala je tudi standarde za visokošolske knjižnice in akreditacijsko prakso v ZDA in Veliki Britaniji.

Zaradi pomena kvantitativnih kazalcev uspešnosti poslovanja knjižnic je posebno poglavje posvetila problematiki knjižnične statistike, ki jo nekateri po nepotrebnem zanemarjajo.

V zadnjem delu je prikazala razvoj in stanje knjižnične statistike v Sloveniji in predlagala model zbiranja statističnih podatkov za slovenske visokošolske knjižnice. Analizirala je poskuse ugotavljanja uspešnosti poslovanja visokošolskih knjižnic v Sloveniji in prikazala rezultate ankete o prisotnosti sistematičnega ugotavljanja uspešnosti poslovanja v teh knjižnicah. Prikazala je predlog kvantitativnih in kvalitativnih kazalcev uspešnosti poslovanja in opravila izračune njihovih vrednosti.

O merjenju uspešnosti poslovanja knjižnic obstaja obsežna tuja literatura, ki problematiko obravnava

z različnih izhodišč ter navaja različne definicije istih izrazov ali pa se različni izrazi pojavljajo kot sinonimi. Delo dr. Melite Ambrožič je tudi pomembni prispevek k poenotenju izrazov s področja merjenja uspešnosti poslovanja knjižnic v slovenskem prostoru.

Ker v slovenskem jeziku nimamo veliko del s področja merjenja uspešnosti knjižnic, pomeni navedba virov (197 enot citirane literature, 78 enot druge uporabljene literature in 84 enot druge relevantne literature) pomembno izhodišče za nadaljnje raziskave te problematike v Sloveniji.

Delo dr. Melite Ambrožič je pomemben prispevek k teoriji in praksi ugotavljanja uspešnosti poslovanja knjižnic.

NAGRADA KALANOVEGA SKLADA 2001

mag. Zdenka PETERMANEC

Obrazložitev

Mag. Zdenka Petermanec je v magistrskem delu z naslovom "**Vrednotenje kakovosti knjižničnih storitev**" opredelila pojem vrednotenja kot ekonomsko kategorijo in prikazala njegov namen v nepridobitnih organizacijah, med katere uvrščamo tudi knjižnice. Navedla je cilje in metode, s katerimi izvajamo vrednotenje ter definirala knjižnične storitve, ki jih je smiselno vrednotiti. Posledica vrednotenja so izboljšave, ki privedejo do kakovostnih storitev.

V delu se je ukvarjala tudi z vrednotenjem uporabnikovega zadovoljstva v knjižničnem okolju Ekonomsko - poslovne fakultete v

Mariboru. Z anketiranjem je ugotovila, katere knjižnične sestavine so za uporabnike pomembne in kako so z njimi zadovoljni. Zanimalo jo je tudi, kako obiskovalci knjižnice ocenjujejo njene storitve kot celoto.

Ugotovila je, da je v visokošolski knjižnici najbolj smiselno vrednotiti zbirko, njeno dostopnost, med knjižničnimi storitvami pa predvsem referenčne storitve. Pri zbirki je pomembno, da zbiramo raznovrstne informacije, povezane s stroko fakultete, v različnih oblikah in čim hitreje. Dostop do gradiva mora biti enostaven, prost in dobro označen. Katalogi naj bodo ažurni in zanesljivi. O knjižnih novostih in novih informacijskih možnostih je potrebno obveščati uporabnike redno in na preprost način. Gradivo je potrebno hraniti v visokošolski knjižnici le toliko časa, dokler so informacije iz njega še uporabne in relevantne. Posebno pozornost je namenila izobraževanju uporabnikov in njihovim predlogom za izboljšanje tistega, s čimer v knjižnici niso zadovoljni. Cilj izobraževanja uporabnikov mora biti uspešen referenčni pogovor, informacijsko pismen, samostojen in samozavesten uporabnik. Eden od pokazateljev zadovoljstva uporabnikov je analiza odgovorov na vprašanje: "Ali ste še pripravljene vrniti se v našo knjižnico k istemu knjižničarju po enako storitev?"

V magistrskem delu je ugotovila, kako v knjižnici Ekonomsko - poslovne fakultete zadovoljujejo potrebe in pričakovanja obiskovalcev. Ko je analizirala pomembnost posameznih kategorij in zadovoljstvo z njimi, je ugotovila, da so v knjižnici najpomembnejši dobro usposobljeni knjižnični delavci in knjižnične storitve, sledijo gradivo, oprema in prostor.

V nadaljnjih študijah želi ugotoviti, ali obstaja korelacija med pogostostjo obiskovanja in stopnjo zadovoljstva uporabnikov s ponujenimi storitvami.

Uporabila je obsežno bibliografijo (72 enot) s področja vrednotenja knjižnic in knjižničnih storitev.

Delo mag. Zdenke Petermanec je pomemben prispevek k teoriji in praksi vrednotenja storitev v visokošolskih knjižnicah.

NAGRADA KALANOVEGA SKLADA 2001

dr. Alenka ŠAUPERL

Obrazložitev

Dr. Alenka Šauperla je v učbeniku za študentke in študente bibliotekarstva z naslovom "*Klasifikacije knjižničnega gradiva*" obdelala knjižnično klasifikacijo, vsebinsko analizo, univerzalno decimalno klasifikacijo, uporabo UDK na sploh, uporabo UDK v vzajemnem katalogu, predmetne oznake in normativno datoteko za predmetne oznake.

V učbeniku je razložila izraz klasifikacije in njegov pomen. Podrobno je opredelila pomen knjižnične klasifikacije ter razvoj najbolj znanih klasifikacijskih sistemov, ki so zajeli celotno človeško znanje in so bili najprej pripravljene za uporabo v splošnih knjižnicah. Obravnavala je hierarhično in fasetno strukturo klasifikacij, ki jih lahko poimenujemo tudi analitično-sintetične. Med fasetnimi klasifikacijami je obrazložila Ranganathanovo in Blissovo klasifikacijo, med hierarhičnimi klasifikacijami pa

klasifikacijo Kongresne knjižnice in Deweyevo decimalno klasifikacijo.

Poudarila je pomen vsebinske analize dokumenta, ki jo je potrebno opraviti pred klasifikacijo. Utemeljila je primernost klasifikacije za razne namene, med njimi urejanje zbirk, seznamov, informacij, dokumentov in predmetov ter za iskanje in priklic informacij, dokumentov in predmetov tako urejenih zbirkah. Poudarila je univerzalnost decimalne klasifikacije, ki je pomembna zato, ker zajema vse znanje in je torej primerna za organizacijo zbirk, ki zajemajo vse znanje. Pomembna pa je tudi zaradi mednarodne uporabnosti, saj jo lahko uporabljajo kjerkoli po svetu. Ponaša se z dolgoletnim mednarodnim sodelovanjem pri razvoju in vzdrževanju sistema ne samo s prevodi, temveč tudi z vključevanjem pojmov, ki so pomembni za določeno kulturo. Njeno mednarodno uporabnost potrjuje uporaba v številnih deželah, zlasti tam, kjer angleščina ni uradni jezik. Enotna uporaba arabskih števil za označevanje pojmov nudi velike možnosti za sodelovanje v svetovnem merilu. Enotne oznake pojmov omogočajo avtomatsko prevajanje iz enega jezika v drugega. Ugotovila je, da je univerzalna decimalna klasifikacije analitično-sintetične klasifikacije, ki omogoča analizo in sintezo pojmov. Omogoča razgradnjo sestavljenih pojmov na najosnovnejše sestavine in sestavljanje kompleksnih pojmov iz najosnovnejših. Podrobno je razdelala strukturo univerzalne decimalne klasifikacije, omogočila boljše razumevanje s številnimi primeri ter opozorila na spremembe v razvoju sistema. Opozorila je tudi na posebnosti pri uporabi sistema univerzalne decimalne klasifikacije v vzajemnem katalogu.

Opredelila je na bistveno razliko med namenom in strukturo klasifikacijskih ter predmetnih oznak, obrazložila oblikovanje predmetnih oznak ter navedla vrste predmetnih oznak v vzajemnem katalogu.

Delo dr. Alenke Šauperl na sistematičen, pregleden in razumljiv način obravnava področje klasifikacije, o katerem v slovenskem jeziku še ni objavljenih veliko publikacij, in je pomemben prispevek k teoriji in praksi slovenskega knjižničarstva.

Nagrada Kalanovega sklada 2001

Damjana IVANČIČ

Obrazložitev

Damjana Ivančič je v svoji diplomski nalogi *"Knjige iz 16. stoletja v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja v Kopru"* podrobno z različnih vidikov predstavila knjige, ki so del obsežne zbirke redkih in dragocenih knjig.

Starejše ali antikvarne knjige so pomemben del narodne in tudi svetovne kulturne dediščine. Osnovna naloga knjižnic, ki te knjige hranijo je, da jih primerno uredijo, tako da bi bile informacije o njih čim bolj dostopne in uporabne ter da poskrbijo za njihovo pravilno hranjenje in varovanje.

Avtorica je v prvem delu naloge opisala Istro v 16. stoletju, razvoj tiskarstva in vlogo knjige v družbi. Raziskala je prisotnost knjige na področju Istre v času od nastanka prvih samostanov do konca 16. stoletja. Za primerjavo je predstavila tudi rokopisne knjige in prve tiskane knjige na Slovenskem. Pri razvoju tiskarstva se je omejila na čas od

začetkov do 17. stoletja in poudarila začetke tiskarstva v Istri in na Slovenskem.

V drugem delu naloge je opisala 38 najpomembnejših knjig iz zbirke glede na njihovo vsebino, jezik, kraj nastanka, tisk, vezavo, opremo in ohranjenost. Večina knjig je bila del fonda stare koprške mestne knjižnice Biblioteca Civica. Nekatere od teh knjig so imele tudi druge lastnike, med katerimi so bile koprške družine. Avtorji in vsebine knjig govorijo o obdobju, v katerem so knjige nastale. Iz njih razpoznamo čas humanizma in renesanse 16. stoletja. Po vsebini so knjige iz različnih področij: filozofije, teologije, prava, naravoslovja, medicine, literarne zgodovine in teorije, geografije, zgodovine in leposlovne knjige. Pred letom 1500 je bila večina knjig v latinščini, v drugi polovici 16. stoletja pa se je povečalo število knjig v narodnih jezikih, med katerimi so knjige v italijanščini, slovenščini in češčini. Tiskarstvo je bilo v 16. stoletju v največjem razcvetu in v zbirki so knjige tiskane v desetih evropskih mestih. Knjiga je prav v 16. stoletju dobila podobo, kot jo ima danes in se je ločila od prvotiskov, ki so bili zelo podobni srednjeveški knjigi. Avtorica je v svoji nalogi navedla tudi ugotovitve o zunanjih značilnostih knjig in vezav iz 16. stoletja. Ugotovila je, da je vezava potekala ločeno od tiskanja. Tiskarji so odpošiljali v knjigarne nevezane izvode. Vezali so jih pozneje lastniki, najbrž zato, ker je vezava pomenila velik strošek za založnika, premožnejši lastniki pa so si dali knjige vezati v dragocene in bogato okrašene materiale. Avtorica je v svoji nalogi raziskala tudi ohranjenost knjig v zbirki.

Vsaka knjiga ima svojo pot in vsebino, skozi katero odkrivamo resnice v naravi, različne obraze

družbe in človeka. Avtorica pa je odkrila še druge razsežnosti knjiga, ki jih ob vsakdanjem srečanju z njo ne vidimo, saj knjigo največkrat doživljamo skozi njeno vsebino. Zgodovina knjige pa nam odkrije prepletenost njene pojavnosti in njeno povezanost s svetom tehnike, ekonomije, ideologije in umetnosti.

PREJEMNIKI ČOPOVIH DIPLOM V LETU 2001

ALJA BRATUŠA

višja knjižničarka, strokovni vodja Občinske matične knjižnice v Žalcu. Od začetka svojega dela (1988) je zelo delavna članica DB Celje. Posebej se je izkazala pri organizaciji posveta ob 25. obletnici delovanja tega društva ter predavanj in seminarjev tega društva. Odlikuje se z veliko strokovnostjo, delavnostjo in pripravljenostjo pomagati sodelavcem pri uvajanju informacijske tehnologije, pri širjenju in poglobljanju knjižnične stroke ter pri izvajanju bibliopedagoške dejavnosti v osnovni šoli. Pripravila je strokovno didaktično gradivo za učitelje, delovne zvezke za učence, spletne strani za šolske knjižnice in objavila več strokovnih člankov v zbornikih, strokovnih in lokalnih časnikih. Uspešna je tudi pri organizaciji aktivov, ustanavljanju novih knjižničnih enot in delovnih skupin v lokalnem in državnem okviru.

IVANKA KUS

višja knjižničarka, vodja Knjižnice Radlje ob Dravi deluje na našem področju že 20 let. V tem času je veliko storila za strokovni in materialni napredek na tem delu Koroške. Rezultati njenega dela so vidni v uspešni matični knjižnici Radlje ob Dravi in v enotah na Muti, v Vuzenici, Podvelki, Ribnici na Pohorju ter v njihovem novem izposojevališču Kapla na avstrijski meji. Pripravila je tudi strokovne podlage za prostorski razvoj knjižničarstva za vse nabevedeno področje. Vselej se je vključevala tudi v širša, skupna kulturna prizadevanja v Dravski dolini.

MAJA ŽUMER

dr. bibliotekarske znanosti, vodja Bibliotekarskega in razvojnega centra v Nuku in predavateljica na oddelku za bibliotekarstvo na Filozofski fakulteti v Ljubljani že dve desetletji deluje na področju informatike. Začela je na Republiškem računskem centru, nadaljevala na računalniškem centru Univerze v Ljubljani kot specialist za besedilne podatkovne zbirke in vodja skupine za splošno informatiko. Od 1995 dela kot svetovalka za informacijske sisteme oz. vodja razvojnega centra v NUK. Ob delu si je pridobila izobrazbo magisterija in doktorata na področju informacijskih ved. Njeno delo je usmerjeno predvsem na vrsto nacionalnih projektov, npr. retrospektivna konverzija starejših katalogov Nuka, slov. nacionalna bibliografija na CD-ROM-u idr., je tudi predsednica Komisije za avtomatizacijo pri ZBDS, v mednarodnem okviru pa članica predsedstva ELAG (European Library Automation Group) in upravne skupine evropskega projekta CECUP.

KNJIŽNICA MIRANA JARCA NOVO MESTO

Novomeška knjižnica Mirana Jarca je po zelo uspešnem prvem povojnem obdobju znova dosegla svojo močno opazno revitalizacijo predvsem v zadnjih petih letih. Poudariti je treba njeno organizacijsko in prostorsko prenavo, ki je zahtevala veliko strokovne inovativnosti, požrtvovalnosti, pa tudi organizacijskega in fizičnega dela. Ta knjižnica se je predvsem po zaslugi njenih delavcev in vodij prelevila v sodobno kulturno-izobraževalno ustanovo, ki opravlja svojo dejavnost za nad 60.000 prebivalcev na prostorsko zelo obsežnem področju 6 občin. Pri njenem strokovnem delu je treba poudariti njeno primarno strokovno skrb za pokrivanje informacijskih potreb okolja, ob tem pa podpira in promovira tudi potrebe formalnega izobraževanja, od osnovnošolskega do visokošolskega, omogoča demokratično dostopnost do znanja in informacij ter sama organizira ali spodbuja vrsto kulturnih dejavnosti in prireditev. Njeni strokovnjaki poleg stalnega strokovnega dela, ki vključuje tudi matično in dobro razvito domoznansko dejavnost, pogosto in uspešno sodelujejo pri knjižničarskem izobraževanju, opravljajo publicistično dejavnost in so zelo delavni v vseh oblikah društvenega dela. Delovanje te knjižnice je tvorno v okviru celotne dolenske regije in povezano s sosednjo Hrvaško.

MARIBORSKA KNJIŽNICA

Mariborska knjižnica že dolgo načrtno, vztrajno in sistematično sledi svoji viziji, streči izjemno raznolikim potrebam prebivalstva na strokoven in tehnološko moderen način. Svojo dejavnost opravlja v 16 občinah. Njena knjižnična mreža je

največja v Sloveniji. Sestavlja jo 17 stalnih izposojevališč, vzajemna in društvena knjižnica ter bibliobus s 37 postajališči. Rast mreže, njena posodobitev ter pestre organizacijske oblike dokazujejo, da dejavnost knjižnice ni odvisna samo od političnih in gospodarskih razmer, ampak v veliki meri tudi od visoko strokovnega dela in vodenja. Za Mariborsko knjižnico je značilen tudi sodoben način predstavljanja njene celostne podobe v javnosti, ki je zgleden in posnemanja vreden. Pri tem mislimo na številne prireditve, informativne in predstavitvene drobne tiske, videofilme, glasilo Informator, revija Otrok in knjiga itd. Nekatere akcije so dosegle celo ugledna mednarodna priznanja. V tej knjižnici so razvili sodobne oblike dela s ciljnim skupinami, od mladostnikov do starostnikov (igroteka, informacijski center za mlade ipd.) Njeni knjižničarski strokovnjaki svoje znanje in izkušnje uspešno posredujejo na konferencah, seminarjih, tečajih in drugih izobraževalnih oblikah po vsej Sloveniji.

PREJEMNIKI ČOPOVIH PRIZNANJ V LETU 2001

MARJANA BENČINA

višja bibliotekarka na germanističnem oddelku Filozofske fakultete v Ljubljani od 1989 opravlja sprotno in retrospektivno katalogizacijo gradiva, koordinira šifrante in izpisne formate za celotno lokalno bazo OHK v sistemu Cobiss in sodeluje v delovnih skupinah za razvoj te knjižnice. Pomembno je njeno pedagoško svetovalno delo študentom pri pripravi seminarških in

diplomskih del, sodeluje pa tudi v naših strokovnih društvih.

SONJA HABERL

višja knjižnična referentka v UKM, vodja izposojevalne službe deluje v mariborskem knjižničarstvu od leta 1973. Posebno skrb je posvečala uporabnikom, bila vzor mlajšim sodelavcem, urejala učno in informacijsko zbirko ter uvajala novosti v delovni proces. Zaradi njene visoke strokovnosti, izjemne prijaznosti in skrbi za uporabnike s posebnimi potrebami je veliko prispevala k ugledu in velikemu obisku uporabnikov UKM.

TATJANA KOKOL

višja knjižničarka, vodja knjižnice Srednje tekstilne šole v Mariboru, se je v 20-letnem delovanju predvsem uspešno ukvarjala z razvojem šolskih knjižnic. Na tem področju je spodbujala branje in razvijala bibliopedagoško delo ter svojo knjižnico uredila po najsodobnejših načelih. Zadnja leta je bila vodja študijske skupine za knjižnično dejavnost za srednje šole in to delo opravljala zelo dobro in vestno. Vzporedno s tem je vodila tudi projekt javnih del Vnos retrospektive v šolske knjižnice na 15 šolah.

KAREL ŠAVEL

knjižničar, vodja matične službe in potujoče knjižnice pir Pokrajinski in študijski knjižnici v Murski Soboti, opravlja različna strokovna knjižničarska dela že 26 let. Zanj je značilno zavzeto prevzemanje vsega novega v stroki, delovni elan in optimizem. Njegova najnovejša uspešno izpeljana akcija je pridobitev sodobnega bibliobusa, ki pomeni

razširitev dostopnosti knjige v Prekmurju in še tesnejši stik z bralci, ki ga je Šavel že poprej posebej uspešno gojil.

Vsem prejemnikom najvišjih državnih diplom in priznanj s področja bibliotekarstva iskreno čestitamo!

10. JUBILEJNO SREČANJE SLOVENSkih POTUJOČIH KNJIŽNIC - POSEBNO DOŽIVETJE

Prvega in drugega julija so se slovenski potujoči knjižničarji zbrali v Idriji na desetem, jubilejnim srečanju. To je tradicionalno strokovno srečanje, na katerem si enkrat letno knjižničarji izmenjajo izkušnje, se pogovorijo o uspehih in težavah pri svojem delu ter ga nazorno predstavijo širši javnosti.

Na srečanje so prišli s svojimi potujočimi knjižnicami, tako da so gostitelji in prebivalci Idrije imeli priložnost na Ahacijevem trgu v Idriji spoznati cvet slovenskih potujočih knjižnic in sicer bibliobuse: Kopa, Maribora, Ljubljane, Postojne, Novega mesta, Nove Gorice, Domžal – Kamnika in Tržiča. Manjkal je edino bibliobus iz Murske Sobote, ki je bil trenutno v popravilu.

Srečanje sta organizirala Sekcija za potujoče knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije in gostiteljica Mestna knjižnica in čitalnica Idrija.

Prvi dan srečanja - po lepem glasbenem programu, ki ga je izvajal dekliški oktet Lira iz Cerknega, po slavnostnih in vzpodbudnih nagovorih idrijskega župana gospoda Cveta Koderja in predsednice sveta

Mestne knjižnice Idrija gospe Lidije Kleiniest - nam je gospa Anica Božič ravnateljica Mestne knjižnice in čitalnice Idrija predstavila kratko zgodovino kraja in knjižničarstva na Idrijskem in Cerkljanskem in nas seznanila z novo, sodobno podobo Mestne knjižnice in čitalnice Idrija. V nadaljevanju srečanja je predsednica sekcije za potujoče knjižnice gospa Nika Pugelj spregovorila o prehojenih poteh slovenskega potujočega knjižničarstva ter o delovanju sekcije, obenem pa nam je predstavila načrt za prihodnje delovanje sekcije.

V odmoru smo udeleženci ogledali obnovljene, lepe, svetle prostore Mestne knjižnice in čitalnice Idrija, in spremno razstavo srečanja, ki jo je postavil AS-Remont Domžale. Razstava je nazorno, kronološko prika-zala, nastajanje pri njih izdelanih potujočih knjižnic.

Seveda smo pri vsem tem uživali gostoljubje knjižničark idrijske knjižnice.

V drugem delu strokovnega srečanja smo se lahko seznanili s številnimi zanimivimi podatki o delovanju slovenskih potujočih knjižnic.

Mobilne knjižnice so pomembni del slovenskega knjižnično-informacijskega sistema. Za njih je značilno, da opravljajo enake naloge kot stacionarne knjižnice. Nudijo kakovosten izbor knjižnega in neknjižnega gradiva ob pomoči izkušenega bibliotekarskega kadra. Le da so mobilne, na kolesih, kar jim omogoča, da lahko pridejo v številna predmestna in bolj oddaljena vaška območja in tam živeče prebivalce oskrbijo z ustrezno bralno, izobraževalno literaturo ali ponudijo ustrezne informacije.

Prve obiske terena je preizkusila Osrednja knjižnica Srečka Vilharja v Kopru, in sicer leta 1973 s posebej prirejenim kombijem. V naslednjih

dveh letih pa sta jim sledila bibliobusa iz Ljubljane in Maribora, pozneje pa so jim se pridružili še drugi.

Na našem območju je Knjižnica Mirana Jarca (takrat še Študijska knjižnica) leta 1978 krenila na pot s prvim kombijem, leta 1986 smo dobili prvi bibliobus, lansko leto pa novi bibliobus, ki na 50 izposojevaliških obišče različne oddaljene kraje in tudi nekaj podjetij v novomeški, škocjanski, šentjernejski, topliški, mirnopeški in žužemberški občini.

Rezultati delovanja devetih slovenskih potujočih knjižnic v letu 2000 nam povedo, da so uporabnikom na voljo v 51 občinah in sicer v 602 vaseh, v osmih tovarnah, v treh zaporih, v enem domu za upokojece, in v enem centru za odvajanje od zasvojenosti od mamil. Murskosoboški bibliobus obiskuje tudi zamejske Slovence na Madžarskem: na tri tedne obišče tri kraje v Porabju.

Vse potujoče knjižnice imajo 18.635 rednih članov, ki so 124.636 - krat obiskali mobilne knjižnice in si izposodili 537.848 enot knjižničnega gradiva. Z drugimi besedami povedano, v povprečju bralec potujočo knjižnico obišče sedemkrat na leto in si vsakič izposodi štiri enote knjižničnega gradiva. Za obiskovalce so bili slovenski bibliobusi odprti skupno: 6939 ur, kraje so obiskovali na 14 dni, povprečna odprtost v postajališču pa je znašala eno uro. V bibliobusih danes izvajajo tudi posebne dejavnosti: npr. akcijo Knjiga na dom (knjigo prinesejo bralcem domov), pravljичne ure, priložnostne prireditve, kvize, uganke, literarne natečaje.

Letos so potujoči knjižničarji izvedli anketo med svojimi uporabniki. Rezultate ankete Kako slovenske potujoče knjižnice

ocenjujejo uporabniki nam je predstavila kolegica iz tolminske knjižnice Jožica Štendler. Rezultati ankete so pokazali, da je bralcev potujočih knjižnic veliko več kot članov in to za eno tretjino, saj izposojene knjige prebere skoraj vsa družina. Ugotovljeno je bilo, da vsak član potujoče knjižnice letno prebere več kot štirideset knjig, kar je nad povprečjem bralnih navad Slovencev.

Zanimivi so bili odgovori anketirancev zakaj obiskujejo potujočo knjižnico. Pripisali so, da jo obiskujejo: ker radi berejo, zaradi visoke cene knjig, zaradi primernosti urnika, ker pride med delovnim časom v podjetje ali se pripelje pred domači prag, zaradi otrok, ki jih navaja na branje in red, zaradi praktičnosti, zaradi možnosti daljše izposoje kot v drugih knjižnicah, zaradi zelo prijaznih in usposobljenih zaposlenih, zaradi prijetnega vzdušja, zaradi srečevanja z drugimi bralci, ker je to edina možnost razvedrila v kraju ... "Samo še pri krvodajalcih so tako prijazni", se je glasil odgovor enega od anketiranih uporabnikov potujoče knjižnice. Bralci so izrazili tudi nekaj svojih želja po večji količini neknjižnega gradiva, ki naj bi ga imele potujoče knjižnice. Več avdio in video kaset, zgoščenk, CD-romov, radi bi prebirali različne revije.

V nadaljevanju srečanja je gost iz Finske, gospod Antero Kyostio, vodja potujoče knjižnice iz Tampereja, obenem pa predsednik združenja finskih potujočih knjižnic, predstavil finske potujoče knjižnice. Izvedeli smo, da ima Finska 203 potujočih knjižnic oziroma 40 odstotkov vseh potujočih knjižnic v skandinavskih deželah, prva njihova potujoča knjižnica je začela delovati že davnega leta 1961. Večina njihovih bibliobusov obiskuje šole, mnogi tudi vrtce in nekateri tudi

zapore. V finskih bibliobusih poleg knjig in revij množično izposojajo tudi avdiovizualno gradivo: zvočne knjige, glasbene kasete, zgoščenke, CD-rome, videokasete in drugo. Večji del finskih potujočih knjižnic nudi računalniške povezave z matično knjižnico. Vsi njihovi bibliobusi so izdelani na avtobusnih podvozjih, dolžine od 11 do 13 metrov. Najpogostejši podvozji sta Scania in Volvo, nekaj je tudi podvozij Mercedes. Prav zdaj potekajo na Finskem zanimivi projekti v zvezi z potujočo knjižnico. Poleg običajnih knjižničnih storitev omogočajo dostop do treh računalnikov s tiskalniki. Z dveh teminalov je možna povezava z Nacionalnim pokojninskim institutom, banko, Uradom za zaposlovanje. Stranke na ta način lahko plačajo račune, si natisnejo obrazce za pokojnino, jih izpolnijo in pustijo v potujoči knjižnici. Potujoče knjižnice bodo v bodoče tudi dostavljale blago iz trgovin in lekarn ter pošto: razglednice, pisma in pakete, prodajale bodo poštne znamke. Zdaj in v prihodnje bodo potujoče knjižnice na svoji poti spremljali uradniki različnih področij, ki bodo odgovarjali na vprašanja strank.

To je bilo za nas nekaj povsem novega. Znanje, ki smo ga pridobili o delovanju finskih potujočih knjižnic, je bilo tudi slikovno ilustrirano. Kolegica Jožica Štandler nam je predvajala svoj film, ki ga je lansko leto posnela ob obisku finskih potujočih knjižnic.

Letošnje jubilejno deseto srečanje slovenskih potujočih knjižnic je razen finskega kolega spremljalo tudi veliko knjižničarjev iz sosednje Hrvaške.

Sekcija za potujoče knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije je tudi širše dejavna. Pri svojem delu sodeluje tudi z

mednarodno knjižničarsko organizacijo IFLO in njeno Round Table on Mobile Libraries (RTML).

Ker letos vrste potujočih knjižničarjev zapušča kolega Miro Zarabec, šofer-evidentičar novomeške potujoče knjižnice, se mu je gospa Nika Pugelj ob tej priliki zahvalila za njegovo predano in požrtvovalno delo ter mu izročila priložnostno darilo.

Po izjemno dobro pripravljenem prvem dnevu srečanja smo se ogledali bogato ponudbo kraja, grad Gewerkenegg in Mestni muzej Idrija. Bili smo navdušeni nad njegovo stalno razstavo Pet stoletij rudnika in mesta. Razstava je izredno domisljeno tematsko postavljena, saj zelo privlačno predstavi zgodovino idrijskega rudnika in mesta Idrija in res ni čudno, da je Idrijskem muzeju bila leta 1997 podeljena mednarodna nagrada LUIGI MICHELETTI, za najboljši Evropski muzej industrijske in tehnične dediščine. Nagrado podeljuje Evropski muzejski forum pri Svetu Evrope. Absolutno vredno ogleda!

Zvečer smo se premaknili v Cerkljo, kjer smo prenočili. Tretjega julija zjutraj pa smo si ogledali še en biser Antonijev rov – turistični rudnik Idrija.

Ves ta čas pa so si slovenske bibliobuse lahko ogledali prebivalci Idrije. Močno upamo, da bo Mestni knjižnici in čitalnici Idrija in njeni podjetni direktorici gospe Božičevi, predsednici Primorskega bibliotekarskega društva uspelo dobiti sredstva za nakup nove potujoče knjižnice, saj bi jim v njihovih krajih izredno prav prišla.

V kratkem je pričakovati prihod še dveh potujočih knjižnic, enajstim slovenskim bibliobusom se bosta pridružila še dva: Tolmin (ki že deluje) in Ptuj.

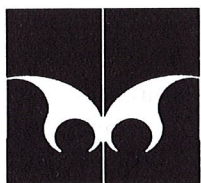
Dogovorili smo se, da bo prihodnje srečanje leta 2002 v

Črnomlju, leta 2003 pa se bodo potujoči knjižničarji dobili v Sežani.

Srečanje potujočih knjižničarjev je bilo izredno zanimivo, strokovno odlično pripravljeno in izpeljano. Spoznali smo veliko novih kolegic in kolegov, izmenjali smo si različne tehnične podrobnosti in vsakdanje delovne izkušnje, lahko smo jih primerjali z izkušnjami hrvaških in finskih kolegov. Vse bolj pa se nam je potrjevala misel o pomembnosti vloge slovenskih potujočih knjižnic, zlasti v sedanjih trenutno knjigi nekoliko nenaklonjenih časih.

Da pa je Sekcija za potujoče knjižnice tako živo prisotna v slovenskem knjižničarstvu je predvsem zasluga zmeraj optimistične in nenehno ustvarjalne ter novim rešitvam naklonjene Nike Pugelj, vodje Potujoče knjižnice KOŽ Ljubljana.

Jadranka Matić-Zupančič,
Knjižnica Mirana Jarca,
Novo mesto

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

**ŽELI VSEM SREČNO; ZDRAVO IN
USPEŠNO LETO 2002**

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

INTELEKTUALNA SVOBODA IN KNJIŽNICE: PROST DOSTOP DO KNJIŽNIČNEGA GRADIVA IN INFORMACIJ

Od 19. - 20. novembra letos sem na delavnici Narodne in univerzitetne knjižnice in Open Society Institute iz Budimpešte *Intellectual freedom and libraries : Free access to library materials and information* tehtala možnosti naših knjižnic za zagotavljanje pravice vsakemu posamezniku do prostega dostopa do knjižničnega gradiva in informacij in načine za izboljšanje teh možnosti. Predavatelj dr. Terry Weech, je dejal, da naj knjižničarja vodi pri zagotavljanju te pravice načelo: edina resnica je, da ne vemo, kaj je resnica. Tako tudi jaz odpiram z navajanjem nekaj podatkov možnosti iskanja najboljših rešitev za izboljšanje položaja in delovanja knjižnic in vas vabim, kot je udeležence te delavnice povabila dr. Melita Ambrožič, k zavzetemu sodelovanju, ko se bodo oblikovali akti, ki jih zahteva Zakon o knjižničarstvu, in k oblikovanju vseh tistih dodatnih strokovnih priporočil, ki bi jih bilo dobro sprejeti vsaj v okviru ZBDS, npr. revizijo našega etičnega kodeksa, izjavo o intelektualni svobodi in knjižnicah in podobno.

Zapisano:

Odkar je splošno sprejeto, da nobena država ne pripada popolno demokratičnemu svetu, če njeni prebivalci nimajo enakih pravic in

prostega pristopa do informacij, je življenjsko pomembno, da je to načelo sprejeto z evropskim sodelovanjem na mednarodni ravni. (Council of Europe/EBLIDA Guidelines on Library Legislation and Policy in Europe, Culture Committee, 12-14.10.1999)

Splošne knjižnice v okviru javne službe iz 2.člena tega zakona tudi:

- zagotavljajo dostopnost in uporabo gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih.

(16. člen Zakona o knjižničarstvu. Uradni list RS, št. 87, 2001)

Dejstva o splošnih knjižnicah za leto 2000:

- 280 krajev v Sloveniji je brez splošne knjižnične dejavnosti,
- 4,01 obiskov splošnih knjižnic na prebivalca Slovenije,
- 9,72 izposojenih enot knjižničnega gradiva na prebivalca,
- 340 knjig na 1000 prebivalcev,
- 0,32 strokovnega delavca na 1000 prebivalcev,
- 30,59 m² prostora na 1000 prebivalcev,
- od 283 knjižnic je 123 knjižnic (43%) brez računalniške opreme,
- 44 osrednjih knjižnic ima lastno spletno stran, kjer uporabnikom ponujajo:
 - splošne informacije o knjižnici: 42 knjižnic,
 - storitve poslovanja (izposoja, rezervacije...): 30 knjižnic,
 - poizvedovanje in uporaba virov: 41 knjižnic,
 - komuniciranje s knjižnico (mnenja, predlogi): 34 knjižnic,
 - program prireditev: 31 knjižnic.

(Podatki iz vprašalnikov o knjižnični dejavnosti osrednjih splošnih knjižnic v letu 2000, ki jih hrani Državna matična služba za knjižničarstvo v NUK)

Načrti razvoja knjižnic:

V nastajanju, tako kot pravilniki, uredbe in strokovna priporočila, ki jih zahteva Zakon o knjižničarstvu. Priporočam branje poročil o delu knjižnic v letu 2000, ki jih objavlja Republiška matična služba za knjižničarstvo pri NUK. Tu boste našli veliko zanimivih podatkov, ki vam bodo pomagali pri iskanju rešitev, načrtovanju, oblikovanju predlogov in odločitvah, kaj je potrebno narediti in kdaj, morda tudi kdo in kako.

Načrti razvoja finskih splošnih knjižnic, sprejeti in finančno podprti: 80 % prebivalcev naj ima do knjižnice 2 km, do bibliobusnega postajališča 1 km, 10 obiskov knjižnice letno na prebivalca, 18 izposojenih enot knjižničnega gradiva letno na prebivalca, 350 knjig na 1000 prebivalcev, 1 strokovni delavec na 1000 prebivalcev, 100 m² prostora na 1000 prebivalcev.

Država ima več možnosti za uveljavljanje svojega vpliva pri razvoju splošnih knjižnic. Lahko financira neposredno celotno delovanje knjižnic ali sofinancira posamezne aktivnosti za celo mrežo za spodbuditev razvoja, lahko sofinancira dejavnost knjižnice tako, da daje sredstva neposredno knjižnici ali posredno, ko jih daje njenemu ustanovitelju. Lahko vpliva na razvoj posredno, da določa institucionalno obliko za poslovanje knjižnic, sprejema predpise, zahtevnost izobrazbene strukture, zahtevnost kakovosti in podobo. Ne glede na izbrane poti vplivanja pa mora imeti pred očmi poslanstvo

splošnih knjižnic, državljana, in mora biti občutljiva za nevarnosti, ki grozijo tudi knjižnicam kot javnim neprofitnim zavodom (Hrovatin, Nevenka: Kako jadрати čez nemirne vode managementa nevladnih organizacij?

www.radiostudent.si/ngo/teksti/Hrovatin.html 18.9.2001), pogosto prav zaradi njenega vpliva; to je: vse več administriranja, ki ogroža neposreden stik zaposlenih z uporabniki, pojav komercializacije in vprašljivost razvoja dejavnosti za revnejše sloje prebivalstva.

Silva Novljan

KNJIŽNICA - VESOLJE ZAKLADOV

Da bi povečali članstvo osnovnošolske mladine v slovenskih SIK in povečali sodelovanje med OŠ in splošnimi knjižnicami, smo osnovali projekt, s katerim vabimo učence 5. in 6. razredov, da se včlanijo v svojo najbližjo splošno knjižnico. Za učence 5. in 6. razredov (ne glede na to, ali so to osemletke ali devetletke) smo se odločili zato, ker po eni strani na predmetni stopnji učenci praviloma "prerastejo" svojo šolsko knjižnico, po drugi strani pa so že dovolj samostojni, da lahko gredo brez spremstva staršev v knjižnico, tudi če je le-ta malo oddaljena.

Projekt smo pripravili v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani, s podporo Zveze SIK in Sekcije za SIK pri ZBDS. Izdelali smo mapice za učence, ki jih želimo povabiti v knjižnico, in plakate. Besedilo so delno prispevali učenci 5. in 6. razredov OŠ Toneta Čufarja v Ljubljani (navdušeni vrstniki najbolje vedo, kako povabiti v knjižnico!).

Gradivo so strokovno pregledale: Breda Karun, Ivica Kovač Kremer, Joža Ocepek, Tanja Pogačar, Majda Steinbuch in mag. Franceska Žumer. Ilustriral in oblikoval pa ga je akademski slikar Fojž A. Zorman. Stroške priprave in delno tiska gradiva je krila pokroviteljica založba Mladinska knjiga.

Potek projekta je naslednji: v začetku šolskega leta so SIK mapice/vabila v knjižnico razdeljevale neposredno učencem, ki jih želijo včlaniti in tudi tistim učencem, ki so že včlanjeni, pa so pripravljene pridobiti vsaj enega vrstnika. Ali pa so se povezale s šolskimi knjižničarkami na svojih osnovnih šolah in prek njih vabile učence v SIK (v tem primeru SIK krepijo sodelovanje s ŠK). V mapice so knjižnice vložile svoja informativna in propagandna gradiva, zato so tudi oblikovane tako.

Na novo včlanjeni učenec mora sedemkrat uspešno obiskati knjižnico, da bo nagrajen. V mapici je prostor, kjer te obiske knjižničar beleži s štampljko in s svojim podpisom. Uspešen obisk pomeni, da si je vsakič izposodil knjižnično gradivo in ga pravočasno in v redu vrnil. Knjižnice pa bodo seveda poskrbele, da bodo novim članom pokazale vse svoje "zaklade" in jih navdušile, da se bodo v to "vesolje" vračali tudi po sedmih obiskih. Prav tako pride v poštev za nagrado vsak "stari" član knjižnice iz 5. ali 6. razreda, ki je pridobil vsaj enega novega člana in sedemkrat obiskal knjižnico v času poteka projekta.

Projekt bo zaključen 1. marca 2002. Tedaj bodo knjižnice zbrale število učencev, ki so uspešno sodelovali v projektu (novih članov in starih, ki so pridobivali nove); vsak od njih bo nagrajen s knjigo. Knjige jim bomo dostavili brezplačno; plačali jih bomo s

ZAKLJUČEK RAZISKOVALNEGA TEKMOVANJA "ROBINZONIJADA" V KNJIŽNICI PREŽIHOV VORANC

sredstvi ministrstev in sponzorjev. Dostavili jih bomo do konca marca, da jih bodo lahko razdeljevale ob 2. aprilu - mednarodnem dnevu knjig za otroke, ob 23. aprilu oz. v času slovenskih dnevov knjige. Predstavljamo si, da bodo ob tem dogodku knjižnice skušale pritegniti čimveč pozornosti (lokalnih) medijev in javnosti.

Za sodelovanje v projektu se je odločilo 45 osrednjih slovenskih SIK. (Knjižnice, ki se za sodelovanje niso odločile, so nam sporočile, da imajo včlanjene že skoraj vse učence 5. in 6. razredov, imajo svoje podobne akcije, nimajo pogojev, da bi lahko povečevale število svojih uporabnikov ali pa temu projektu ne zaupajo.) Vse knjižnice so plačale za mapice po 40 SIT za komad, medtem ko so brezplačno prejele toliko plakatov, kolikor jih potrebujejo. Natisnili smo 20.000 mapic (tolikšno število smo jih dobili v prednaročilu od sodelujočih SIK) in 1.000 plakatov.

Dodatnih mapic ni bilo mogoče naročiti, ker sodelovanje v projektu zaradi sedmih obiskov zahteva, da se zanj učenci odločajo v začetku šolskega leta. Poleg tega gre za poskusno leto pridobivanja novih članov na ta način. Če se bo projekt pokazal kot uspešen, ga bomo v naslednjih letih ponavljali, in s potrebnimi prilagoditvami pripravili tudi za druge starostne skupine učencev.

Knjižnice in knjižničarji si vedno prizadevamo, da bi pridobili čimveč mladih, jih knjižnično usposobili in da bi potem ostali uporabniki knjižnice vse življenje. Želimo, da bi ta projekt delo olajšal in da bi bili učinkovitejši!

Vsem hvala za sodelovanje v projektu!

mag. Tilka Jamnik,
KOŽ,
enota Pionirska knjižnica

Letos med počitnicami smo v Knjižnici Prežihov Voranc že drugič organizirali zabavno in izobraževalno tekmovanje, ki smo ga šaljivo naslovili *Robinzonijada* v *informacijski džungli*. Tekmovanje je namenjeno mladim bralcem med 5. in 8. razredom osnovne šole. Ker gre za nadobudneže, ki jih začenjajo intenzivno zanimati mnoge stvari, je cilj tekmovanja, da čim bolje spoznajo knjižnico, dostopno gradivo in druge vire informacij, s tem pa obenem tudi osvojijo znanje in večino kvalitetnega uporabljanja teh virov. Gre torej za igro, ki želi spodbuditi k samostojnemu raziskovanju knjižnice, ki preneha biti samo mesto, kamor se pride po knjige za obvezno branje.

Naloge, ki so jih reševale Robinzonke in Robinzoni v enotah naše knjižnice na Viču in Škofljici, so bile različne: treba je bilo poiskati določeno knjigo, tam najti kakšno informacijo, poiskati čim več gradiva na določeno temo, razložiti pojme in še kaj. Tekmovalci so imeli tudi omejen čas in njihova naloga je bila, da zberejo čim višje število točk. Najboljši so prejeli knjižne nagrade, slavnostna podelitev priznanj in nagrad pa je bila organizirana v osrednji knjižnici na Viču. Z nagovorom župana občine Škofljica, dr. Jožeta Jurkoviča, so bili zmagovalci še dodatno nagrajeni za pogum in znanje, ki so ga na tekmovanju pokazali.

Milena Pinter,
Knjižnica Prežihov Voranc

ČE SI ZUNAJ IN NE VEŠ, KAJ BI

projekt s Pumovci –
skupinsko branje "Nekaterih
ljubezni" Vinka
Moderndorferja

Kako mlade, ki mislijo, da nimajo potrebe, interesa, niti časa, navdušiti nad knjigo in branjem? Kaj ponuditi ravno tem mladim ob kulturnem prazniku, da bi jim dalo drugačen pečat kot so ga vajeni? Mi smo to naredili tako, da smo si vzeli čas, za katerega smo že mislili, da ga nimamo, ter mladim ure in ure brali. Skupaj enajst ur – vsakič po eno uro. In beseda je sedla. Ni se dalo skriti. Enemu v uho, drugemu v srce, tretjemu...

Ana Marija Kovač

Kaj so povedali po zaključku branja, ki je trajalo skoraj dva meseca od 8. marca do 26. aprila 2001, enkrat do dvakrat tedensko po eno uro.

Sabina: Knjiga ima več poglavij in vsako ima svoj naslov. Večinoma opisuje ljubezen. Zapomnila sem si zgodbo o dekletu, ki se vozi z vlakom na delo v mesto in pozno ponoči domov. Zanimivo je bilo, da je pri zadnjem branju bralo eno zgodbo več bralcev.

"Vedno so prihajali ob istih urah, s svojimi razcvetelimi nosovi in lici so stekleno buljili prek šanka, mahali z rokami in pripovedovali stare vice. Nekaj jih je bilo, ki so prišli šele zvečer. Ušli so svojim ženam." *Bife Paradiž.*

Tjaša: Od vseh knjig mi je bila ta najbolj všeč. ker ima dobro vsebino, dobro napisano. Resnično življenje, zanimivo napisano, droge. Najbolj všeč mi je bil trobentač.

"Najbolj je ostal v spominu dekletom. Svojim vrstnicam. Bil je lep kot James Dean in igral je trobento. Chet Sanders je bil angel. Angel v nizkem letu. Angel s trobento." *Biografija nekega angela.*

Aleksander: Te zgodbe so preveč moderne. Všeč mi je bila tista o kondomih z okusom po jagodah. Srečanje v dvigalu, pojavi se mlada ženska, zaplete se v odnos z neznanim moškim. Spominja me na Nizozemsko. Knjigo bi priporočil vrstnikom.

Tanja: Poučna knjiga, zelo realistično opisane zgodbe, dajejo ti napotke za življenje. Všeč mi je bila Biografija nekega angela.

Špela: Kondomi z okusom po jagodah je zelo življenjska zgodba. Tudi meni bi se lahko zgodilo podobno.

"Spomnim se, da sem videl v gostilni na koncu ulice, točno nasproti Seferisove hiše, kondomat. Avtomat s kondomi. Ne preostane mi drugega, kot da spet zlezem v hlače. Ona, da me bo počakala, pravi. Zleze pod kockasto deko in se zazre v televizor. Vrata bo pustila odprta. Naj se hitro vrnem." *Kondomi z okusom po jagodah.*

Saša: V glavnem so mi bile vse zgodbe všeč. Ker so resnične in tako dobro napisane. Pa zanimive in razumljive.

Kaj je PUM?

PUM – Projektno učenje za mlade je razvil Andragoški center Slovenije za mlade ljudi od 15 do 25 let, ki so izstopili iz rednega šolanja v osnovni ali srednji šoli. So tako rekoč zunaj in ne vedo, kaj bi. Program izvajajo v Ljubljani, Slovenj Gradcu, Celju, Murski Soboti in Radovljici, kjer je dobil streho v okrilju Ljudske univerze. Če še ni stekel, pa še bo v Ajdovščini, Kopru in Mariboru.

Sestavljen je tako, da bi v enem šolskem letu lahko večina deklet in fantov, ki se vključijo, pridobila pozitivne izkušnje in motivacijo za delo in učenje ter nadaljevali šolanje ali si poiskali zaposlitev. Projektno učenje pomeni drugačen, neformalen način učenja v različnih dejavnostih, pri katerih mladi ljudje lahko izražajo svoje interese in razvijajo sposobnosti. Pomembno zanje je, da se znebijo občutka zapuščenosti in izrinjenosti ter na novo vzpostavijo osnovno komunikacijo s svetom. Z različnimi oblikami dela v programu, ki je izdelan posebej zanje, imajo možnost svojo ustvarjalnost predstaviti tudi širši javnosti. Ko odkrijejo svoje talente, izrazijo želje, spoznajo poklice in se odločijo, da bodo dejavni, učenje ni več tako zelo težko in zoprno, nekaterim postane celo všeč. Vzljubijo poslušanje glasbe in branje knjig. Ko njihove notranje stiske popustijo, so pripravljeni zaupati velike in male ljubezni, spregovoriti o namišljenih in resničnih strahovih in gledajo na življenje in svet drugače. Zdi se jim, da je le malo lepši kot včeraj.

V radovljiškem PUMu se je v dobrem letu zamenjalo okoli 50 mladih, skupina pa jih ne sme imeti več kot 24. Zato skozi vse leto eni prihajajo, drugi odhajajo. Udeleženci morajo spoštovati nekaj osnovnih pravil: upoštevati drug drugega, prihajati točno (ob 8.30 zjutraj do 14.30 od ponedeljka do petka), ne prihajati alkoholizirani ali drogirani, brez dovoljenja ne zapuščati skupinskega dela ali prostorov. Letos so presenetili s projektom Modna revija , ki so ga izpeljali skupaj z zunanji sodelavci, s katerimi so oblikovali nakit, izdelali modele za obleke, poskrbeli za masko, pričeske, fotografijo in tehnično opremo, se naučili nastopati kot manekeni in ročno izdelali unikatna vabila.

Vabili so nas z verzi, ki jih je spesnil Aleš:

*Naše sanje plavajo čez vesoljne širine,
vesoljni lesk, čakajoč na oko,
brezmejne lepote ujete v nebesne
modrine,
poleti z mano, daj mi roko.*

*In ko dan izgine, ker noč ga izrine,
odpro se vrata do resničnega zlata.*

*Stopite v svet stila, manekenskega
izziva,
noč vas prevzame, čas naj obstane,
ko vidiš krasote, revije lepote.*

V projektu Skupinsko branje smo sodelovali : Ana Marija Kovač in Danijela Leskošek, ki sta od 8. marca do 26. aprila vsak teden enkrat ali dvakrat po eno uro brali zgodbe iz knjige Nekateri ljubezni. Vilma Kersnik, ki vodi mentorsko skupino PUM Radovljica in mentorici Mateja Rozman Amon in Mojca Šolar. Pa seveda vsi mladi pumovci, ki jim je Ana prinesla osem knjig na izbiro. Ko so prebrali kratke odlomke iz vsake, so v enem glasu izbrali tisto rdečo, ki ima črno srce na platnici. V dogovoru z ravnateljico Knjižnice A.T.Linharta v Radovljici so si pumovci prislužili enoletno članarino za izposajo in branje knjig, izposajo CD in CD Romov, branje in listanje po časopisih v čitalnici, tudi izposajo časopisov za konec tedna.

*Vedno sem užival v tem, bral sem
sinu, prijateljem, ljubeznim...in enako
uživam, če mi kdo bere naglas. Še
vedno neizmerno uživam v tem.
Bernhard Schlink, pisatelj, avtor
nenavadnega romana Bralec*

Res, prav posebne vrste izkušnja. Ko mi je Ana, ki ima ponavadi celo vrsto izvirnih idej, predlagala, da bi šli brat mladini, ki je bila izključena iz šol in se sedaj poskuša izvleči iz najhujšega, sem bila seveda takoj za. In sem hkrati pomislila, da me

nič ne stane, če poskusiva. Lahko, da bo to samo kratka dogodivščina, ki se ne bo obnesla, midve pa bova kljub temu imeli nekaj od tega. Branje na glas ali "ad alta voce" kot lepo rečejo temu Italijani, zahteva od bralca manj kot od poslušalca. Ali so pumovci pripravljeni poslušati zgodbo, ki traja od začetka do konca 45 minut ali tudi celo uro? Tako, da bralec čuti njihovo pozornost, da sluti njihove neslišne odzive na moj glas, melodijo, barvo in kulturo jezika, ki je pri Moederndorferju kruto realistična. Ko sva prišli z Ano prvič, sem imela metuljčke v želodcu, po petinštiridesetih minutah branja naglas, sem bila izčrpana. Trudila sem se, da bi bil moj glas na straneh, kjer sem si lahko privoščila razkošje, vendarle malce božajoč, umirjen, prijazen, ljubeč. Kot kadar berem male pravljice vnučki Naji. Seveda z vsemi podtoni, barvami in melodijo, ki jih vsebina zgodb v Nekaterih ljubeznih nujno mora dobiti.

Potem je bilo vsakokrat lažje in bolj sproščeno. Med branjem smo sedeli v širokem krogu. Včasih je kdo mirno vstal in se kmalu vrnil, pozornost pa se nikoli ni spustila tako nizko, da bi morala prenehati z branjem. Nasprotno. Pumovci so si želeli, da knjigo na vsak način preberemo do konca. Pravzaprav je v prostoru dihala neke vrste toleranca, ki se je z vsakim naslednjim branjem spremenila v spoštljiv odnos z občutkom povezanosti. Čisto na koncu je bilo to vse skupaj že nekaj prav intimnega. Mislim, da smo vsi čutili, da z branjem in poslušanjem stopamo v čisto poseben odnos drug z drugim, zelo oseben in zelo intimen. Kot da bi bila ljubezen v zraku. Tako lepo smo se počutili.

Ali ne gre v življenju na tak način pri vseh stvareh? Karkoli počnemo, se damo noter, scela ali po poglavjih. Vse življenje si

pripovedujemo zgodbe in se v njih prepoznavamo. Zgodbe govorijo o nas. S pumovci smo doživljali prav to. Govorile so o njih in o bralcu.

V radovljiški knjižnici so si pumovci doslej sposodili že več kot 40 knjig. Nekateri si zaenkrat izbirajo glasbo na cedejkah, dekleta prihajajo v čitalnico brat Smrklo, Pepito, Vivo, Jano. Dejan je postal septembra naš individualni član in nas redno obiskuje z osebno izkaznico.

In kakšen je bil dogovor za nasvidenje? Ana jim je v svojem lepem vrtu na Bledu pripravila dopoldansko čajanko. Izbrali so si čudovit junijski dan in s pletno odveslali še na blejski otok.

Danijela Leskošek,
Študijski krožek BMK Bled,
Knjižnica A.T.Linharta Radovljica

OBISK ČLANOV SVETA MESTNE ČETRTE MAGDALENA V KNJIŽNICI TABOR

Knjižnica Tabor, enota Mariborske knjižnice, deluje na območju Mestne četrti Magdalena, ki spada tako po skupni površini kot po številu prebivalcev med najmanjše mestne četrti v mestu Maribor. Po doslej znanih podatkih se župnija Sv. Magdalene prvič omenja 10.junija 1289, zato so člani sveta MČ Magdalena sprejeli ta datum za praznik svoje mestne četrti. Različne prireditve in aktivnosti potekajo vse od konca maja pa tja do sredine meseca junija.

Že vsa leta negujemo sodelovanje s svojo mestno četrtjo. S plakati in zloženkami seznanjamo prebivalce z

aktivnostmi, ki potekajo v Mariborski knjižnici. V glasilu, ki ga enkrat na leto izda mestna četrt, seznanjamo bralce s svojim delovanjem in jim na ta način skušamo predstaviti knjižnico kot ustanovo, ki je odprta za vse oblike dela z uporabniki. Ustanovo, ki se trudi čim bolje vključiti v svoje neposredno okolje, se oblikuje v informacijski center, želi pomagati tudi bolnim (izposoja v bolnišnico) in uvaja ustvarjalne delavnice tudi za odrasle. Na ta način se skušamo čim bolj približati svojim potencialnim bralcem. Sodelovanje je obojestransko, saj se tudi mi udeležujemo njihovih kulturnih prireditev, na katere nas prijazno vabijo. Mestna četrt je tako najbolj neposredna oblika povezovanja ljudi z ustanovami, ki delujejo na njenem območju.

Dobra dva meseca je bila v naši enoti na ogled razstava z naslovom Mestna četrt Magdalena v besedi in sliki. Pripravili smo jo v sodelovanju s tajnico mestne četrti gospo Štefko Čontala. Podali smo zgodovinski prikaz razvoja četrti, predstavili organe upravljanja in njihovo delovanje ter delo številnih društev, ki delujejo na njenem območju. Predstavili smo aktivnosti v vzgojno-varstvenih in izobraževalnih ustanovah, saj so nam v teh ustanovah z veseljem posodili svoja glasila in likovne izdelke učencev. S pomočjo bogate predstavitve na Internetu smo izpostavili delovanje Pekarne magdalenske mreže in Splošne bolnišnice Maribor. Razstavo smo obogatili s fotografijami z različnih izletov, športnih in kulturnih prireditev, ki jih mestna četrt hrani v svojem arhivu. Bralcem smo ponudili tudi vse tri številke glasila Mestna četrt Magdalena, ki je vsebinsko zelo bogato.

Bil je lep julijski dopoldan, ko so nas obiskali člani sveta mestne četrti. Ogledali so si razstavo, se iskali na slikah z izletov, otvoritev razstav, športnih prireditev in se živahno pogovarjali. Nato sem jih popeljala po knjižnici, na kratko predstavila naše delo in odgovarjala na številna vprašanja svojih gostov. Gospod predsednik sveta mestne četrti Miroslav Blažič se nam je zahvalil za sodelovanje, mi izročil čudovito vrtnico, nekaj izvodov pesniške zbirke njihove someščanke gospe Jane Krajnc ter pisno zahvalo naši enoti za sodelovanje. Srečanje smo zaključili ob prijetnem klepetu v zelo sproščenem vzdušju.

Moram reči, da nisem pričakovala take pozornosti. Bilo mi je toplo pri srcu, saj so mi s svojim prijaznim in sproščenim obiskom polepsali dan. Prepričana sem, da bo naše sodelovanje še tesnejše, saj smo se že dogovarjali za nekatere aktivnosti v bližnji prihodnosti in seveda o našem sodelovanju ob prazniku mestne četrti prihodnje leto.

Dragica Goljat,
Mariborska knjižnica

POROČILO OB ZAKLJUČKU SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA KVIZA 2001: "JOSIP JURČIČ IN DOLENJSKA"

V drugi polovici meseca septembra smo zaključili letošnji Slovenski knjižni kviz "*Josip Jurčič in Dolenjska*", ki ga je reševalo kar 37. 392 osnovnošolcev. Med njimi je bilo tudi 39 otrok Slovencev, ki živijo in delajo v Nemčiji in Švici ter 232 otrok iz zamejstva (Italija-Tržaška). 52 rešitev knjižnega kviza smo prejeli tudi po elektronski poti

(spletni kviz na internetu). Letos je kviz reševalo 3000 mladih reševalcev več kot lani (35.050), kar je zagotovo zavidljivo visoka številka in nedvomno tudi velik uspeh.

Da je knjižni kviz tako uspel, se moramo zahvaliti predvsem mladinskim knjižničarjem v splošnih knjižnicah, šolskim knjižničarjem na osnovnih šolah in tudi učiteljem na osnovnih šolah ter sponzorjem. Vsem, ki ste kakorkoli sodelovali v kvizu in pripomogli k njegovemu uspehu, se najlepše zahvaljujemo!

Letošnji, že četrti Slovenski knjižni kviz po vrsti, smo namenili pisatelju Josipu Jurčiču in Dolenjski, pokrajini, v kateri se je rodil in o njej tudi pisal v svojih literarnih delih. Da smo letošnji knjižni kviz posvetili prav *Josipu Jurčiču in Dolenjski*, ni bilo nikakršno naključje. Na Dolenjsko nas je namreč vodilo kar nekaj pomembnih obletic, kot sta predvsem: 120-letnica smrti Josipa Jurčiča in 450-letnica izida prve slovenske knjige. Hkrati smo se s kvizom spominjali tudi vseh drugih imenitnih Dolenjcev, ki so s svojim delom zaznamovali slovensko zgodovino in kulturo ter tudi ponesli slavo domače dežele v širni svet, kot so: Primož Trubar, Janez Vajkard Valvasor, Fran Levstik, Josip Stritar, Tone Pavček ...

Kot ponavadi je tudi letošnji Slovenski knjižni kviz pripravila in organizirala Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča, v Ljubljani, v sodelovanju s 60 osrednjimi slovenskimi splošnimi knjižnicami in preko njih tudi s šolskimi knjižnicami na osnovnih šolah. Pri pripravi kviza je pomagala tudi Bralna značka Slovenije. Kot običajno je zaključno republiško (državno) prireditev pripravila Bralna značka Slovenije.

Gmotno so letošnji knjižni kviz podprle naslednje ustanove:

Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, Knjižnica Otona Župančiča v Ljubljani, Mladinska knjiga. Tiskarna, Bralna značka Slovenije pri ZPMS, Bralno društvo Slovenije, Slovenska sekcija IBBY ter založbe Mladinska knjiga, Založba Obzorja iz Maribora, Založba Karantanija in DZS -Založništvo literature.

Vprašalnik je pripravila skupina sodelavcev pod vodstvom mag. Darje Lavrenčič Vrabec iz Pionirske knjižnice, enote KOŽ v Ljubljani. V delovni skupini so bili poleg nje še naslednji sodelavci: mag. Tilka Jamnik, prav tako iz KOŽ v Ljubljani, Barbara Koritnik z OŠ Dravlje v Ljubljani, Ivanka Učakar z OŠ Frana Albrehta v Kamniku. Kot je to že ustaljena praksa smo k sodelovanju pritegnili tudi sodelavce, ki prihajajo iz pokrajine, ki jo kviz obravnava. Tako so se nam v kvizovski delovni skupini pridružili še Ksenija Medved iz Knjižnice Grosuplje, Slavka Kristan iz Knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu in Jože Zupan, slavist in ravnatelj na Osnovni šoli dr. Pavla Lunačka v Šentrupertu. Tudi letos je kviz ilustriral naš stalni sodelavec, akademski slikar, Fojž A. Zorman. Kviz je ugankarsko obogatil enigmatik Jože Petelin, tehnično pa uredil Miran Knaus iz Tiskarne Mladinska knjiga v Ljubljani.

Tudi letos smo želeli pripraviti spet malo drugačen Slovenski knjižni kviz, z njim presenetiti mlade bralce in jih še bolj pritegniti k reševanju. Zasnovali smo ga kot časopis, kar ni bilo nobeno naključje, saj je bil Josip Jurčič prvi slovenski poklicni časnikar (novinar in urednik). Po njem je navsezadnje tudi poimenovana pomembna slovenska novinarska nagrada (Jurčičeva nagrada). Vprašanja na predmetni stopnji smo pripravili v obliki časopisnih rubrik (vest, intervju, črna kronika, zanimivosti ...), razredna

stopnja pa obsega 7 ugank, ki so jih mladi reševalci našli v Ugankarskem kotičku. Tudi enigmatika oziroma ugankarstvo je del vsakega uglednega časopisa, zato ni manjkala niti v našem. Do rešitev so mlajši reševalci kviza (Ugankarski kotiček) lahko prišli na dva načina: s pomočjo navedenih virov ali pa tako, da so domiselno in iznajdljivo rešili različne uganke (križanke, rebuse ...).

V pomoč knjižničarjem, učiteljem različnih predmetov- mentorjem knjižnega kviza – smo pripravili temeljno spremno gradivo h kvizu. Tako so le ti dobili v roke izbor del, ki so povezana s tematiko knjižnega kviza, kar je neke vrste Priporočilni seznam leposlovnih in poučnih knjig o Josipu Jurčiču in drugih znamenitih Dolenjcih, o Dolenjski ter tudi vsega drugega knjižničnega gradiva (neknjižno gradivo, periodika ...).

Da bi k reševanju pridobili tudi mlade računalniške navdušence in da bi prispevali k sodobni informacijski in računalniški pismenosti mladih, smo vključili tudi internet – navajali smo zanimive spletne naslove, domače strani.

Pripravili smo tudi obsežne *Spodbude k Slovenskemu knjižnemu kvizu Josip Jurčič in Dolenjska*. Namenili smo jih knjižničarjem, učiteljem razredne stopnje, slovenščine, zgodovine in zemljepisa, mentorjem različnih krožkov ..., skratka vsem, ki pomagajo učencem pri reševanju kviza in jih tudi spodbujajo k različnim dejavnostim ob reševanju kviza.

Še ena drobna zanimivost: letošnji kviz je bilo mogoče reševati tudi na Jurčičevi domačiji na Muljavi.

Tudi letos smo avtorji kviza pohiteli s pripravo kvizovskega vprašalnika, plakata in spremnega gradiva h kvizu, da je kviz lahko čim

hitreje prišel med slovenske mlade reševalce in njihove mentorje. Že v začetku meseca marca smo na strokovnem srečanju slovenskih mladinskih knjižničarjev, ki ga pripravlja Pionirska knjižnica v Ljubljani, predstavili kviz, spremno gradivo h kvizu in predstavili najrazličnejše možnosti, ki jih le ta ponuja knjižničarjem in učiteljem za delo v knjižnici in v razredu, ter ga tudi razdelili med 60 osrednjih splošnih knjižnic.

Glede na to, da število reševalcev iz leta v leto narašča, smo se zato tudi letos odločili za povečanje naklade. Tako smo natisnili še več kvizovskih vprašalnikov, da bi zadostili željam mentorjem kviza, jim olajšali delo in zmanjšali fotokopiranje vprašalnikov. Tiskarna Mladinska knjiga je tako natisnila 37.700 kvizovskih vprašalnikov (prejšnje leto 32.000) in 1200 (prejšnje leto 1000) plakatov.

Tudi letos smo v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani, katere enota je tudi Pionirska knjižnica, že drugič omogočili mladim reševalcem reševanje kviza še po eni, zelo sodobni (elektronski) poti, to je s pomočjo interneta. Tako smo spletni kviz "postavili" tudi na domačo spletno stran KOŽ. Reševati ga je bilo mogoče do druge polovice septembra. Kviz je prenesel na internet računalničar KOŽ, gospod Oskar Wolf..

Državna sklepno prireditelj kviza je bila v Ljubljani v tednu otroka, in sicer 3. oktobra 2001. Na prelep jesenski dan se je v Ljubljani zbralo 62 izžrebanih mladih reševalcev iz vse Slovenije (1 tudi iz zamejstva - Tržaškega), in sicer iz vsake osrednje splošne knjižnice po eden, in 62 njihovih spremljevalcev – mentorjev. Nagrajenci s svojimi spremljevalci so se letos namesto na Magistratu zbrali na Ljubljanskem gradu. Vsi udeleženci so najprej

prisostvovali slavnostnemu delu prireditve. Prireditve je povezovala mag. Tilka Jamnik, tudi podpredsednica Bralne značke pri ZPMS.

Zbrane mlade reševalce kviza in njihove mentorje je najprej pozdravila gospa Viktorija Potočnik, ljubljanska županja. Temu je sledil še govor gospoda Tone Partljiča, predsednika Bralne značke Slovenije. Tone Partljič se je mladim predstavil tudi kot pisatelj in zbranim prebral duhovito zgodbo *"Ali veš, koga so danes pokopali? je vprašal Domen osorno iz njegove knjige Hotel sem prijeli sonce.* Zbrane je pozdravila tudi mag. Darja Lavrenčič Vrabc iz Pionirske knjižnice, enote Knjižnice Otona Župančiča, v Ljubljani, ki je bila nosilka letošnjega Slovenskega knjižnega kviza.

Pozdravnim govorom je sledil kulturni program z gostom, igralcem in lutkarjem Robertom Waltlom, ki ima na Ljubljanskem gradu Mini teater, v katerem uprizarja imenitne lutkovne in gledališke predstave. Tokrat je otroke in odrasle resnično razveselil z lutkovno predstavo Čudovite dogodivščine vajenca Hlapiča (po literarnem delu hrvaške pisateljice Ivane Brlić Mažuranić), v kateri smo vsi zbrani uživali.

Temu slavnostnemu in družabnemu delu je sledil osrednji dogodek dneva, to je snemanje enourne televizijske oddaje ob zaključku letošnjega Slovenskega knjižnega kviza z naslovom *Tam pesmi so pisana polja*, za katero je napisal scenarij gospod Tone Partljič. Naslov TV oddaje je bil "vzet" iz ene od Pavčkovih pesmi, v katerih opeva svojo Dolenjsko. Oddaja je bila na sporedu še istega dne, torej 3. oktobra ob 16.45 uri na 1. programu TV Slovenija. Ponovitev je bila naslednji dan, 4. oktobra dopoldne. In bila je še ena možnost za ogled oddaje, za vse tiste, ki jim to ni

uspelo prej, to je v soboto 6. oktobra dopoldne. Snemanje TV oddaje je za otroke zanimivo in razburljivo doživetje, letos pa še sploh. Srečali so se lahko tudi z mnogimi zanimivimi gosti, kot so: pesnik Tone Pavček, dramski igralec Polde Bibič, ministrica za šolstvo dr. Lucija Čok ... V studiu so lahko prisluhnili petju dolenjskih pevcev, zbranih v oktetu Adoramus, novomeškemu ansamblu Društvo mrtvih pesnikov, narečju Ribničana Urbana ...

Z oddajo pridemo v sleherni slovenski dom in na ta način resnično naredimo veliko za popularizacijo kviza. Videti je bilo veliko zadovoljstvo otrok in njihovih mentorjev, ki so sproščeno sodelovali pri snemanju. Njihovi odzivi so bili zelo pohvalni in pozitivni. Želijo si, da bi bili s takšno oddajo nadaljevali tudi v prihodnje.

V oddaji je gospodična Kristina Picco, sodelavka Bralne značke Slovenije pri ZPMS, izžrebala med 37.392 reševalci kviza enega otroka, **dobitnika glavne nagrade.** Glavno nagrado, to so počitnice na morju ali v hribih, otroku in njegovemu prijatelju, ki skupaj z njim preživi počitnice, podarja ZPMS. Žepnino otroku za počitnice podarja Bralno društvo Slovenije, katerega predsednica je dr. Meta Grosman. Nagrado je prejela **POLONA HERMAN**, učenka 4. b. razreda OŠ Šalek, iz Velenja, ki je kviz rešila v svoji šolski knjižnici.

Gospa dr. Meta Grosman je izžrebala **knjižničarko, mentorico kviza**, ki ji Bralno društvo Slovenije podarja nagrado, to je obisk sejma otroških knjig v Bologni (drugo leto, leto 2002).

Nagrado je prejela gospa **DRAGICA MUSTAČ** iz Osrednje knjižnice Celje.

Obema nagrajenkama čestitamo!

Povzetki iz poročil

Prejeli smo čisto vsa poročila o letošnjem knjižnem kvizu, ki so jih pripravile osrednje slovenske splošne knjižnice. Letošnji knjižni kviz je pri vseh naletel na veliko naklonjenost. Deležen je bil mnogih pohval in priznanj. Iz poročil namenoma navajamo neobdelana (nepopravljena) mnenja. Nekatera med njimi so tudi nasprotujoča. Avtorji kviza natančno preberemo vsa poročila osrednjih slovenskih SIK in pri pripravi naslednjih kvizov upoštevamo vse tiste pripombe in želje "s terena", ki bi jih veljalo upoštevati, ker so utemeljene.

O kvizu nasploh:

- z veseljem smo se vključili v reševanje letošnjega Slovenskega knjižnega kviza,
- kviz je dobro zasnovan in sestavljen, kar navsezadnje dokazuje tudi vsako leto večje število sodelujočih otrok; veliko motivacijo predstavljajo tudi nagrade, ki jih mladim bralcem obljublamo,
- z veseljem smo reševali letošnji kviz prav zaradi dobrih izkušenj, ki jih imamo z njim iz prejšnjih let, pa tudi zaradi pridnih učiteljic in knjižničark ter zavzetih učencev,
- kviz zelo radi rešujemo in se že veselimo novega,
- veseli bi bili, če bi se kviz nadaljeval tudi v prihodnje, zato sestavljalcem želimo veliko ustvarjalnosti in navdiha,
- svoje poročilo bi radi zaključili z željo, da bi kviz potekal še vrsto let,
- upamo, da bo reševanje novega kviza spet polno novih izzivov na področju književnosti, zgodovine, zemljepisa ...
- prepričani smo, da je osvajanje znanja na takšen, nekoliko

- drugačen in bolj raziskovalen način, vedno bolj dobrodošlo,
- izkušnje, ki si jih otroci pridobivajo ob reševanju kviza prav gotovo prinašajo veliko pozitivnega, zato je potrebno s tem delom nadaljevati,
- kvizi so vsako leto odlični,
- učenci se kar množično vključujejo v reševanje kviza,
- s potekom akcije smo tudi letos zadovoljni,
- letos smo prejeli največje število rešitev kviza,
- kot ugotavljajo knjižničarji, so bili reševalci zadovoljni s kvizovskim vprašalnikom,
- zanimanje za kviz med osnovnošolci narašča, kar je zelo razveseljivo,
- kviz je že dodobra utečena oblika dela z mladimi bralci, tako da pri reševanju ni bilo nobenih težav; tudi na vsebinsko in oblikovno podobo vprašalnika nimamo pripomb,
- kviz je postal zelo priljubljena oblika pridobivanja novega znanja na prijeten in zabaven način. To potrjujejo vsakoletne kvizovske akcije, ki so iz leta v leto bolj uspešne,
- zahvaljujemo se delovni ekipi, ki je pripravila kviz in tudi spremno gradivo h kvizu,
- zahvaljujemo se vsem avtorjem kviza, ki ste omogočili otrokom, da so na kvizovsko prijeten način podrobneje spoznali življenje in delo Josipa Jurčiča ter Dolenjsko,
- kot prvo moramo izreči priznanje vsem ustvarjalcem kviza, ker je uporaben ne samo za tekmovanje (da ga otrok enkrat reši), temveč tudi kasneje pri pouku posameznih predmetov kot pripomoček učitelju; tako na mnogih šolah kviz plastificirajo,
- tudi z letošnjim kvizom smo spoznali majhen delček naše

dežele in dodali nov kamenček v pisan mozaik spoznavanja lepote Slovenije,

- temelj slovenskega knjižnega jezika izvira prav iz Dolenjske, zato je prav, da smo jo natančno spoznavali tudi s pomočjo kviza,
- kviz prispeva k tesnemu sodelovanju SIK in šolskih knjižnic (tudi ekskurzija, spremstvo izžrebanega otroka v Lj.- knjižničar iz SIK in šolske knjižnice),
- v SIK poteka reševanje kviza v glavnem v poletnih mesecih (počitnice), na šolah pa tekom šolskega leta;
- s pomočjo kviza smo skupaj odkrili in spoznali marsikaj novega. Tudi ekskurzija na Dolenjsko nam bo ostala v lepem spominu,
- pomembno je, da skozi osnovnošolsko šolanje učenci tudi s pomočjo kviza spoznajo vsa njim primerna literarna dela slovenskih klasikov, med katere nedvomno sodi tudi J. Jurčič, ki mu je bil posvečen tudi letošnji kviz;
- prepričani smo, da s kvizom prispevamo tudi k dvigu ravni bralne kulture na Slovenskem.

Nekateri poudarki:

- uspešno sodelovanje SIK s šolskimi knjižnicami na svojem območju (vključili prav vse OŠ),
- zgledno sodelovanje SIK s šol. knjižnicami je temelj za uspeh kviza v nekem okolju,
- k uspešnemu povezovanju SIK s šolskimi knjižnicami prispeva tudi uvodni sestanek (takoj ko kviz izide), na katerem SIK predstavi šolskim knjižničarjem novi kviz, da vsa potrebna navodila, razdeli vprašalnike in spremno gradivo. Tedaj se natančno dogovorijo za sodelovanje (oblike ...). SIK koordinira kvizovsko akcijo na

svojem območju, jo tudi ves čas spremlja, svetuje in pomaga pri morebitnih težavah,

- glede na to, da se kviz v veliki meri nanaša prav na učno snov, je razumljivo, da so ga otroci reševali prav v šoli,
- v veliko pomoč knjižničarjem je predstavitev novega kviza v Pionirski knjižnici v Lj.; ob tem se porajajo ideje, kako "zastaviti" reševanje kviza v svojem okolju,
- kviz se v glavnini rešuje v šolah (pouk, šolska knjižnica),
- šolske knjižničarke so opravile pomembno delo, saj so kviz z otroki reševale pri bibliopedagoških urah, kar je pomembno še zlasti na tistih šolah, kjer učitelji kviza še vedno ne sprejemajo kot vzpodbudo za drugačno obravnavanje učne snovi,
- kljub povabilu SIK nekatere šolske knjižnice v tej akciji že nekaj let ne sodelujejo, medtem ko so nekatere vsa leta zelo aktivne in imajo iz leta v leto več mladih reševalcev,
- izžrebanega reševalca v Ljubljano spremljata obe knjižničarki (iz splošne in šolske knjižnice),
- uspešno povezovanje z učitelji na OŠ (razredna stopnja in predmetna stopnja, zlasti pri predmetih, kot so: slovenski jezik, zemljepis, zgodovina ...),
- letos je kviz rešilo še več otrok z razredne stopnje OŠ,
- nasploh je letos kviz reševalo še več mladih bralcev kot sicer v prejšnjih letih,
- zanimanje za kviz se vsako leto še povečuje,
- skupinsko reševanje v šolski knjižnici v okviru knjižne in knjižnične vzgoje,

- reševanje v okviru pouka slovenskega jezika – sodelovanje slavista in šolskega knjižničarja,
- kviz je na nekaterih OŠ takorekoč postal sestavni del "učnega programa"; posvetijo mu 1 do 2 uri pouka- temu primeren je tudi velik uspeh kviza,
- kviz so reševali tudi učenci OŠ s prilagojenim programom,
- skupinsko reševanje ob obiskih skupin učencev OŠ v SIK,
- v SIK pripravijo bibliopedagoško uro, ki jo povežejo s temo kviza, na katero vabijo skupine iz OŠ na obisk (skupinsko reševanje),
- otroci manj rešujejo kviz individualno in bolj skupinsko,
- SIK je organizirala enkrat tedensko skupinsko reševanje kviza (vsak četrtek od 13. do 14. ure),
- pri tem je zelo pomembna vloga mentorja kviza (mladinski knjižničar v SIK, šolski knjižničar, učitelj) in neposreden stik z mladimi (vzpodbujanje, motiviranje za reševanje),
- mladinski in šolski knjižničarji znajo mlade zelo dobro motivirati za reševanje kviza in branje literarnih del, ki jih kviz zajema,
- v SIK je za reševanje kviza zelo primeren prav čas poletnih počitnic (tudi priložnost sodelovanja z ZPM v času organiziranega dnevnega varstva),
- poletne delavnice v SIK so zelo uspele,
- kviz je spodbudil tudi projektno delo na OŠ,
- razstava knjižničnega gradiva v knjižnici o Dolenjski, Josipu Jurčiču in drugih znamenitih Dolenjcih; to je reševalcem v veliko pomoč pri reševanju kviza,
- motivacija otrok za kviz tudi s pomočjo plakatov, letakov, neposrednih stikov,
- na kviz smo opozorili tudi starše in jih pritegnili k sodelovanju,
- predstavitev kviza, njegove zasnove, ciljev tudi novinarjem, ki ga nato popularizirajo v medijih,
- popularizacija kviza s pomočjo elektronskih medijev, tudi lokalne televizije,
- predstavitev kviza in motiviranje za reševanje tudi s pomočjo oddaj na lokalnem radiu, prispevkov v lokalnih časopisih,
- informacije o kvizu so bile predstavljene na domači strani SIK,
- pozdravljamo reševanje kviza na način (spletni kviz na internetu), ki je sodobnim otrokom zelo blizu; kot nalašč so v SIK za to primerne poletne počitnice,
- letos so se prvič v tako velikem številu na kviz odzvali tudi otroci, ki živijo v zamejstvu (Italija- Tržaška), kar je gotovo pomemben dosežek letošnjega kviza (tudi zaključne prireditve v Lj. se je udeležil učenec iz Šempolaja v spremstvu dveh mentoric).

Zaključna prireditev:

- zaključne prireditve so bile večinoma organizirane po osrednjih splošnih knjižnicah,
- zaključne prireditve in žrebanje nagrad so potekale tudi v Domu kulture oz. Kulturnem domu,
- te prireditve so bile zelo dobro obiskane ("z obiskom smo bili nadvse zadovoljni"),
- ogled slovenskega filma *Deseti brat*,
- ogled mladinskega filma *102 dalmatinca*,
- ogled mladinskih filmov (niso navedeni naslovi!),
- otroci iz dveh osnovnih šol so skupaj s svojimi mentorji sami za svoje vrstnike pripravili kulturni

- program (otroški pevski zbor, recitacije, orfov orkester),
- nastop dijakinja – mlade citrarke,
- glasbeni program (program se je prepletal s glasbo – 2 kitarista in harmonikar, in s poznavanjem J. Jurčiča in Dolenjske),
- na zaključnih prireditvah so se poleg otrok zbrali tudi njihovi starši, stari starši, ponekod tudi predstavniki občine, osnovnih šol (ravnateljji)
- razstava izdelkov s poletnih počitniških delavnic v SIK z naslovom "Jesenska trgatev v knjižnici",
- žrebanje na lokalnem radiu,
- žrebanje v knjižnici,
- prireditev je snemala lokalna TV postaja,
- čarovniški žur s prof. Mc Hudurro (iz knjig o Harryju Potterju), na katerem so se otroci pomerili v razburljivi tekmi s pajki, sledil je nagradni kviz o Harryju Potterju, tekmovanje za najboljši kostum,
- kot gostje so nastopali: Eva Škofič-Maurer, Janja Vidmar (izvedla svoj kviz in nagrajencem podarila svoje knjige), Joža Varl (znan jeseniški novinar), teta Pehta, igralka Lucija Čirovič (snažilka Fata) in ansambel Krik, Andrej Rozman Roza, Tone Pavček, Klarisa Jovanović in Venko Dolenc, ki sta zbrane otroke z ljudsko pesmijo "popeljala" na Dolenjsko, igralec in lutkar Robert Waltl z lutkovno predstavo po motivih znane pravljice bratov Grimm *Žabji kralj*, dramski igralec Jurij Souček, ki je nastopil kot Krjavelj, pevec Miha Kutnar, predstava jeseniškega Teatra, lutkovna predstava pravljice Oscarja Wilda *Srečni kraljevič*, Nina Kokalj, Primož Suhodolčan, radijska novinarka in pisateljica

Marjana Remiaš, ki je predstavila novinarski poklic, koroški kulturnik, literat in igralec Mitja Šipek v vlogi Jurčičevega Krjavlja, Boris A. Novak, gledališka skupina, ki je uprizorila "sliko" iz Petančičeve igre po Jurčičevem romanu *Deseti brat*,

Nagrade:

- 62 SIK – različno število knjižnih nagrad,
- 20 SIK- izlet (ekskurzija) na Dolenjsko; ena od SIK je o ekskurziji na Dolenjsko zapisala naslednje: *"Odpravili smo se po poteh kviza in se imeli lepo. Starši so nam z veseljem zaupali svoje otroke in tako smo knjižnico lepo povezali z okoljem; knjižnica je tako še v večji meri postala ustanova, ki združuje otroke in knjige. Skupaj smo doživeli lep dan, prežet s knjigami, z Jurčičem, s Trubarjem in z Martinom Krpanom."*
- 1 – ekskurzija v Celje (Otroški muzej –Hermanov brlog in druge mestne znamenitosti),
- tudi drugačne nagrade: CD – romi o Josipu Jurčiču, praktične nagrade (spominske kape z napisom knjižnice, spominske priponke, spominske mape, vstopnice za kinopredstave vstopnice za muzej, gledališki abonma, brezplačna enoletna članarina v knjižnici, šolske potrebščine, pisalni pribor, spominski svinčniki z napisom *"Slovenski knjižni kviz, 17.9.2001"*, ustvarjalne delavnice, sladkarije, ...

Nekatere nagrade so prispevale knjižnice, veliko pa tudi sponzorji (Mobitel, lokalna turistična agencija, Društva prijateljev mladine, občine, založniki ...).

Opozorila, želje:

- za reševanje spletnega kviza (na internetu) v naši knjižnici ni bilo tehničnih možnosti (preslaba najeta linija); ob uporabi interneta je v naši knjižnici izposoja in obdelava gradiva zelo upočasnjena,
- naši zamejski mentorji, ki živijo na Tržaškem opozarjajo, naj se v kvizu izogibamo žargonsko obarvanim besedam, ki jih njihovi otroci sploh ne poznajo (npr. beseda prvček v pomenu prvošolec),
- težko je bilo priti do nekaterih v seznamu priporočenih knjig (predvsem to velja za starejše izdaje),
- otroci raje rešujejo občinski kviz (SIK Piran), ker je lažji,
- letos je bilo malo moteče, ker so bila vprašanja za razredno stopnjo OŠ "postavljena" na konec vprašalnika; to je povzročalo težave pri vpisovanju gesel: prvo geslo, drugo geslo),
- zavajajoč podatek, ki smo ga sestavljali kviza prevzeli iz knjige Gregorja Kocijana Josip Jurčič (zbirka Obrazi) in uporabili pri enem od vprašanj- Sedmošolec napisal knjigo. Današnji sedmošolec je star 13 let, medtem ko je bil Jurčič v 3. letniku današnje srednje šole (gimnazije), star približno 20 let, ko je napisal Jurija Kozjaka, kar je bistvena razlika,
- precej zahteven kviz,
- šolske knjižničarke so glede na odziv otrok mnenja, da bi bil lahko kviz glede na zahtevnost lažji, tako da bi ga ti še z večjim veseljem reševali,
- premalo vprašalnikov; bi jih bilo mogoče dobiti več kot običajno (razdeljevanje glede na število reševalcev v posameznih knjižnicah)?

- kviz naj bi se začel in tudi končal v istem šolskem letu, saj ni nujno, da se začne šele v mesecu marcu. Kaj res ne gre drugače?
- kljub velikemu številu rešitev ugotavljamo, da reševanje kviza izgublja svoj prvotni namen- spodbujanje branja, ker načini reševanja kviza učencem dopuščajo preveč prepisovanja in zahtevajo premalo lastnega truda,
- priporočamo, da bi bila tematika kviza sodobnejša (novejši, mlajši ustvarjalci mladinske književnosti).

Slovenski knjižni kviz se na Slovenskem izkazuje kot zelo uspešna sodobna oblika knjižnično – informacijskega opismenjevanja in tudi spodbujanja branja (tudi slovenskih klasičnih oz. kanonskih literarnih del) mladih. To nam navsezadnje dokazuje tudi število reševalcev kviza, ki je iz leta v leto večje. Tudi poslana poročila iz 60 osrednjih slovenskih splošnih knjižnic to potrjujejo, zato bomo z njim tudi v prihodnje nadaljevali.

Slovenski knjižni kviz bo v prihodnjem letu (2002 leta) namenjen *Antonu Ingoliču (1907 – 1992) in Štajerski*.

V naslednjih letih bodo Slovenski knjižni kvizi posvečeni naslednjim slovenskim literatom in pokrajinam:

- **2003:**
Miško Kranjec (1908 –1983) in Prekmurje
- **2004:**
Srečko Kosovel (1904 –1926) ter Kras in Primorje
- **2005:**
Dragotin Kette (1876 –1899) in Notranjska
- **2006:**
Simon Gregorčič (1844 –1906) in Goriška

- 2007:
Ivan Cankar (1876 –1918) in
Ljubljana (s širšo okolico) (100
let Hlapca Jerneja)

mag. Darja Lavrenčič Vrabec,
KOŽ,
enota Pionirska knjižnica

REŠEVALCI KVIZA IZ KNJIŽNICE PREŽIHOV VORANC NA DOLENJSKEM

Knjižnica Prežihov Voranc že vsa leta sodeluje pri knjižnem kvizu s tem, da sodelujemo z vsemi OŠ na območju nekdanje občine Vič (16 šol). Doslej smo poleg uradne prve nagrade - udeležbe na zaključni prireditvi - podelili še po pet knjižnih nagrad, letos pa smo k sodelovanju povabili sponzorje in podelili majice, knjige, šolske potrebščine in izlet na Dolenjsko. Odločili smo se, da povabimo s seboj po dva reševalca in knjižničarko iz vsake od trinajstih sodelujočih šol. Tudi za ta podvig smo dobili sponzorja: avtobusno prevoznništvo Benotours iz Ljubljane. Moram poudariti, da je bila storitev odlično izvedena: udoben avtobus in zelo vljuden, točen in uslužen šofer.

Zakaj Dolenjska in kateri del Dolenjske? Seveda zaradi Jurčiča in zaradi Dolenjske kot zibelke našega knjižnega jezika, zaradi Dolenjske in vseh velikih mož, ki nam jih je dala in jim je bil posvečen letošnji kviz. Mi smo si ogledali v Velikih Laščah Levstikovo, Stritarjevo in Trubarjevo spominsko sobo in podružnico naše knjižnice, v Retjah lipo, pod katero je Močilar pripovedoval Martina Krpana, Ilijev kozolec, kjer ga je Levstik napisal, in obeležje na hiši, ki stoji na kraju, kjer je stala pisateljeva rojstna hiša, na Rašici pa seveda

Trubarjevo domačijo z mlinom in žago. Zdi se mi zelo primerno, da gospod na Trubarjevini ne pripoveduje splošno znanih stvari, ampak poudari pomembnost trenutka Trubarjevega nastopa, splet resnično srečnih okoliščin, ki so pripeljale do naše prve knjige in do zavesti o slovenstvu. Mogoče bi bilo dobro poudariti še srečno naključje, da je bil naš jezik zapisan ravno sredi stoletja ob katerega koncu se je začela moderna vokalna redukcija (palica = palca) in prehod trdega l v u (prišel, prišla = prišeu, prišla). No, verjetno bolj zahtevnim poslušalcem razloži tudi to.

Opoldne so nam pri Kuklju skuhalo slastne štruklje z orehovo polivko (nagrada knjižnice vsem udeležencem), potem pa smo nadaljevali pot proti Muljavi na Jurčičevo domačijo, kjer je seveda najbolj zanimiva njegova rojstna hiša in Krjavljeva koča.

Poleg teh znamenitosti je seveda prelepo doživetje obiskati Dolenjsko v sončnem oktobrskem dnevu, ko žarijo vse barve in je trava po sušnem letu na novo v skoraj polni rasti. Zato se mi zdi prav in primerno, da reševalce vzpodbudimo tudi s takimi nagradami (no, ne vem, če jih moramo ravno vzpodbujati, saj smo prejeli skoraj 1200 rešitev), da vidijo lepoto in mehkobo pokrajine, ki ji najlepše hvalnice poje Tone Pavček.

Marija Mazi,
Knjižnica Prežihov Voranc

OTROCI IN STARŠI SKUPAJ V KNJIŽNICI

Knjižnica omogoča vseživljenjsko učenje

V Tednu vseživljenjskega učenja (TVU) od 15. do 21. oktobra 2001, smo v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani, enoti Pionirska knjižnica, v sodelovanju z OŠ Ledina pripravili srečanja z naslovom *Otroci in starši skupaj v knjižnici*. Srečanja smo izvedli podobno kot lani z OŠ Toneta Čufarja. Obiske smo načrtovali skupaj z ravnateljico šole gospo Alojzijo Murko.

Zastavili smo si naslednje cilje prireditve: otroci in starši skupaj z razredničarko obiščejo splošno knjižnico; skupaj doživijo prijetno srečanje s knjigami, branjem in pravljico; otroci (in starši) se včlanijo v knjižnico; obveščeni so o rednih prireditvah za otroke (in starše); med starši so morda nekateri, ki se spontano ne bi odzvali povabilu v knjižnico (osrednji cilj za TVU: knjižnica omogoča vseživljenjsko učenje.)

Vsak razred otrok z razredničarko in starši je prišel posebej v knjižnico, vsak dan ob 15.30 uri. Sprejela sem jih v pravljicni sobi. Najprej jih je pozdravila gospa Tanja Pogačar, vodja Pionirske knjižnice, potem sem jim na kratko predstavila knjižnico in njene dejavnosti. Vsakič sem ugotovila, da je približno tretjina otrok že včlanjenih v (našo) knjižnico. Potem sem se z otroki pogovarjala o knjigah in knjižnih junakih na takšen način, da so starši lahko videli, kaj vse že poznajo njihovi otroci, *ker jim pač odrasli veliko beremo*, na koncu sem predstavila pravljico, primerno za otroke in starše. Vsakič mi je uspelo pripraviti prijetno vzdušje, otroci so bili sproščeni, starši zadovoljni. Na takšen način so bili motivirani za

ogled knjižnice: kje bi si lahko kadarkoli izposodili knjige, da bi jih (na podoben) način brali doma? Staršem sem razdelila informativno zgibanko o Pionirski knjižnici in KOŽ; ogledali smo si knjižnico; nekateri starši so včlanili svoje otroke in si izposodili gradivo. Pri tem so sodelovali knjižničarji, ki so bili tedaj v službi na izposoji. Prireditve je trajala organizirano z vso skupino eno šolsko uro, potem so se otroci in starši lahko zadržali v knjižnici, kolikor so želeli.

Rezultati so odlični: v knjižnico je prišlo 95 % otrok (nekateri so manjkali že pri pouku, druge so starši odpeljali domov takoj po pouku). Tri četrtine otrok so spremljali starši. Včlanili so 36 otrok, kar predstavlja 41 % otrok, ki so knjižnico obiskali (oz. 39 % vseh prvošolcev na OŠ Ledina). V prvih razredih OŠ Ledina je po teh srečanjih v splošno knjižnico včlanjenih torej okrog tri četrtine otrok.

S svojim utečenim delom in običajnim obveščanjem dosežemo le tretjino staršev oz. nam uspe včlaniti le tretjino otrok prvih in drugih razredov osnovne šole. In to v najboljših pogojih, saj je OŠ Ledina v neposredni bližini knjižnice; veliko teh otrok je v predšolskem obdobju obiskovalo vrtec Ane Zihlerl, ki je prav tako v neposredni bližini knjižnice; tako vrtec kot šola dobro sodelujeta s knjižnico, skupine otrok vodita na organizirane obiske v knjižnico.

V TVU pa smo otroke in starše skupaj s svojimi učiteljicami povabili v knjižnico s posebnim povabilom in temu smo prilagodili tudi čas in metodo dela. Zelo pomembno je dejstvo, da je posebna vabila pripravila in razdelila staršem ravnateljica šole.

Ob vpisu ugotavljamo, da jih ima veliko stalno bivališče izven centra

Ljubljane in celo iz okolice Ljubljane; toda ker jih starši vozijo v osnovno šolo v center mesta, jim je ugodneje, da se včlanijo v našo Pionirsko knjižnico.

Seveda pa vpis v knjižnico in izposoja gradiva ob vpisu še ne zagotavljata, da smo že pridobili bodočega rednega uporabnika knjižnice. Opravili smo šele prvi korak: ob naslednjih obiskih bo potrebnih še precej elementov knjižne in knjižnične vzgoje!

Ni nam uspelo včlaniti nobenega starša. Pa vendarle upamo, da bodo le-ti še nekajkrat spremljali svoje otroke v knjižnico, sodelovali pri izbiri knjig in drugega gradiva in jim doma brali. Morda si bodo med enim takšnih obiskov knjižnici izposodili tudi gradivo zase ali pa se celo namenili v druge enote Knjižnice Otona Župančiča, kjer je večja izbira gradiva za odrasle.

Iz ugotovitev o letošnjih in lanskih srečanjih v TVU sledi, da bi bilo najbrž dobro vsako leto izvesti z vsemi prvimi razredi osnovnih šol podoben dogovorjen poseben obisk otrok in staršev skupaj s svojimi učiteljicami v knjižnici. To vsekakor ni potrebno, da se dogaja ravno v TVU, ampak takšne obiske organiziramo tiste dneve v tednu, ki so najbolj ugodni.

Da povabimo otroke prvih razredov skupaj s starši v knjižnico, je primerno zato, ker so otroci šele na začetku osnovnošolskega izobraževanja. Različne informacije in spodbude so staršem bolj potrebne in hkrati bolje sprejete, otroci in starši so še zelo povezani in sodelujejo. Dostopnost knjižnice pomeni za učenca v času začetnega branja in opismenjevanja več spodbud in možnosti za branje.

mag. Tilka Jamnik,
Knjižnica Otona Župančiča,
enota Pionirska knjižnica

ŠOLSKE KNJIŽNICE

EIFL DIRECT IN ŠTUDIJSKE SKUPINE (ŠS) ZA ŠOLSKE KNJIŽNIČARJE V OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOLAH

ŠS so najbolj množična oblika stalnega strokovnega spopolnjevanja, ki za vse strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju potekajo pod okriljem Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. Delovati so začele leta 1994 in so nadomestile takratne aktivne. V področni skupini za knjižnično dejavnost imamo organiziranih 24 ŠS, v katere so vključeni vsi šolski knjižničarji, ki delujejo v osnovnih in srednjih šolah. V šolskem letu se izvedejo tri srečanja, udeleženci pa lahko za udeležbo na vseh treh ŠS in za izdelano seminarsko nalogo prejmejo 1 točko, saj sodijo ŠS med seminarje v trajanju 16 ur.

Vsebine v skladu s kurikularno prenovo šolstva določi razširjena področna skupina za knjižnično dejavnost, ki jih potem enotno izvajamo na vseh ŠS. Vsaka ŠS ima vodjo in sedež, kjer običajno potekajo srečanja. Vodja skrbi za organizacijo, vsebino pa izvajajo izvajalke, ki se skupaj s pedagoško svetovalko pripravljajo in usposablajo za izvedbo izbranih vsebin.

Po enoletnem premoru so v šolskem letu 2001/2002 ŠS ponovno začele delovati. Prvi sklic je bil konec avgusta, drugi sklic novembra v popoldanskem času, tretji, ki predvideva prosto temo, pa bo marca ali aprila popoldne.

Poglavitni namen ŠS je seznanjanje udeležencev z aktualnimi vsebinami, zato smo za 1. srečanje v šolskem letu 2001/2002 izbrali EIFL Direct in usposabljanje za bazo EBSCO host. Vsebina 1. sklica:

1. *Informacijsko opismenjevanje: EIFL Direct in delo z bazo podatkov EBSCO host.*
2. *Področna skupina za knjižnično dejavnost.*
3. *Razno.*

Vsebino 1. sklica smo izvedli v sodelovanju s knjižničnim informacijskim programom ZBDS in vodjo tega programa Karmen Sotošek Štular, trenerko EBSCO hosta Marino Milovanović, z Bibliotekarskim izobraževalnim centrom Narodne in univerzitetne knjižnice, ki nam je omogočil šest izpeljav (za ljubljanske in okoliške šole) v računalniški učilnici NUK-a, in Institutom informacijskih znanosti, ki nam je za tri ŠS (mariborskih in okoliških šol) odstopil njihovo računalniško učilnico, poleg tega pa tudi računalniškega strokovnjaka, ki je po potrebi priskočil na pomoč izvajalki. Ostale ŠS so potekale po drugih krajih Slovenije, kjer imajo posamezne ŠS sedež in ustrezno računalniško učilnico (Krško, Dolenjske Toplice, Bled, Tišina, Šentjur, Vransko, Pivka, Nova Gorica). Vsebine so izvajale šolske knjižničarke Milena Bon, Alja Bratuša, Milena Jontes, Nataša Kuštrin Tušek, Polona Lah Skerget, Olga Vurcer in Nataša Žnideršič.

V vseh ŠS se je prvega sklica udeležilo **388** šolskih knjižničarjev. Po ocenah udeležencev je bila povprečna ocena vsebine (na lestvici ocen od 1 do 6) 5,39, povprečna ocena organizacije pa 5,48.

In kakšno je bilo njihovo zadovoljstvo s samo izvedbo ŠS? Odgovor na to vprašanje smo poiskali v faznem poročilu, ki so ga vodje ŠS pripravile na osnovi

evalvacijskih vprašalnikov, ki so jih izpolnjevali udeleženci.

Na vprašanje **Ali so se vaša pričakovanja uresničila** smo prejeli 334 odgovorov, ki so se glasila:

delno:	54 (16,16%)
da:	265 (79,34%)
nad pričakovanji:	15 (4,49%)

Odgovori na naslednje izbrano vprašanje **Koliko pridobljenega znanja boste lahko uporabili pri svojem delu** so pomembni zato, ker potrjujejo pomembnost izbrane vsebine, saj so udeleženci s svojimi odgovori potrdili koristnost in uporabnost novega znanja. Odgovorili so:

nič:	1 (0,30%)
malo:	55 (16,81%)
veliko:	186 (56,88%)
zelo veliko:	58 (17,73%)
vse:	27 (8,25%)

Aktualnost vsebine in tudi kakovost izbranih izvajalk potrjujejo izbrani odgovori pri vprašanju:

Posebej bi želel(a) pohvaliti:

vsebino/temo ŠS:	140 (41,91%)
metodo dela:	35 (10,47%)
organizacijo ŠS:	64 (19,16%)
predavatelje:	99 (29,64%)

Da smo si zelo različni in da vsem nikoli ne moremo ugoditi, je že znano dejstvo, ki velja tudi za udeležence ŠS za knjižnično dejavnost, ki so lahko na koncu navedli oziroma izbrali že ponujene odgovore pod točko: Ni mi bilo všeč. Od 388 udeležencev je vprašalnike izpolnilo 334 prisotnih. Na to vprašanje je odgovorilo 21 udeležencev, kar znaša 6,28%. Ni jim bila všeč:

vsebina/tema:	9
metoda dela:	3
organizacija ŠS:	3 (vse tri ŠS so bile organizirane in izvedene v računalniški učilnici NUK)
predavatelji:	1

drugo: 5
(prepovršna obdelava teme, študijske skupine so predolge, niso predstavili novih članov ŠS, preveč informacij o osnovni šoli, nič).

Za drugo srečanje ŠS, ki bo novembra, bomo dve srečanja izvedli tudi v splošnih knjižnicah. V Slovenj Gradcu bomo združili osnovnošolsko in srednješolsko ŠS, v Novem mestu pa dve osnovnošolski. Najprej si bodo udeleženci ogledali knjižnici, v nadaljevanju pa izvedli vsebino, ki smo jo določili za 2. sklic ŠS:

1. *Analiza 1. sklica ŠS.*
2. *Referenčni pogovor.*
3. *Delo v delavnicah.*
4. *Poročanje in samorefleksija.*

Majda Steinbuch,
Zavod Republike Slovenije za šolstvo

PREDSTAVLJAMO VAM

STANDARD ISO 2108 Sistem ISBN in elektronske publikacije

V skoraj 30 letih svojega obstoja je sistem ISBN osvojil svetovno založniško industrijo in svet založništva ne more več brez te enkratne in nezamenljive identifikacije. Z mednarodno standardno knjižno številko so naročila in distribucija pridobila novo kvaliteto, množico novih publikacij na tržišču lahko kontroliramo le s pomočjo sistema ISBN in publikacij, ki izhajajo iz tega sistema (npr. Books in print). Pri nas

prizadevanja za tovrstno publikacijo žal še niso naletela na plodna tla, pač pa Narodna in univerzitetna knjižnica že deset let več ali manj redno izdaja bilten z naslovom Knjige v tisku, ki temelji na seznamu publikacij, za katere je v tekočem mesecu Narodna in univerzitetna knjižnica pripravila kataložni zapis o publikaciji. Bilten je najprej izhajal v tiskani obliki, danes pa je dostopen na internetu: <http://www.nuk.uni-lj.si>, v rubriki *Publikacije NUK*.

Oznaka ISBN je kratka, strojno čitljiva oznaka, uporablja pa se ne samo za tiskane medije, pač pa tudi za netiskano knjižno gradivo, tudi za elektronske publikacije, z značajem stalne, monografske in ne spreminjajoče se publikacije.

Slovenija se je s sistemom ISBN srečala še v skupni državi z drugimi jugoslovanskimi republikami. Samostojna nacionalna agencija za področje Slovenije je začela delovati v začetku leta 1992, ko je Narodna in univerzitetna knjižnica prevzela naloge nacionalne agencije.

S političnimi in družbenimi spremembami po svetu se število nacionalnih agencij, ki jih združuje Mednarodna agencija v Berlinu, vsako leto močno poveča, kar posledično seveda pomeni, da je tudi uporaba te prikladne identifikacijske oznake vedno bolj razširjena. Mednarodna agencija tako že vrsto let opozarja, da se število oznak, ki so nam še na voljo za označevanje tako tiskane kot spletne založniške dejavnosti, drastično zmanjšuje. Mednarodni organizaciji za standardizacijo, njenemu tehničnemu komiteju TC 46 (Information and documentation) oziroma njenemu podkomiteju SC 9 (Presentation, identification and description of documents), ki je leta 1970 pripravil prvo verzijo mednarodnega standarda ISO 2108, smo posredovali predloge za spremembo

tega tako močno uveljavljenega standarda, vse z namenom, da se zagotovi dovolj velik številski obseg oznak sistema ISBN, ki bo v bodoče zadostoval za tiskane kot tudi za spletne publikacije. Delovna skupina ISO za pripravo revizije standarda, pod vodstvom tajnice TC46/SC9 gospe Jane Thacker, bo s svojim delom začela v januarju prihodnje leto, zaključiti pa ga nameravajo najkasneje do januarja 2005. Do takrat pa je po zagotovitvi Mednarodne agencije in njenem ponovnem preverjanju teh oznak še dovolj.

Delovna skupina 4 ISO/TC 46/SC 9 bo v naslednjih letih:

1. pripravila osnutek popravljenega standarda ISO 2108 za obravnavo in potrditev pri članih ISO/TC 49/SC 9. Ob tem bodo zagotovili naslednje:
 - popravljeni standard mora ustrezati vsem mednarodnim zahtevam ISBN sistema;
 - številski obseg sistema ISBN mora omogočati vključevanje velikega števila novih publikacij, katerih vključevanje predvideva dopolnjeni standard;
 - sistem ISBN mora v skladu z zahtevami standarda delovati kot učinkovita enkratna mednarodna identifikacija za monografske publikacije;
 - standard mora natančno določati publikacije, ki se jim ISBN lahko dodeli in tiste, ki se jim naj ne dodeli (npr. publikacije tiskane na zahtevo, digitalne datoteke, posamezni deli monografskih publikacij);
 - standard natančno določa metapodatke, ki so potrebni pri dodelitvi ISBN;
 - sistem ISBN bo lahko za neomejen čas izpolnjeval zahteve dodeljevanja enkratnih mednarodnih identifikacijskih oznak;

- ISBN standard mora izpolnjevati vse zahteve za pripravo in predstavitev mednarodnih standardov po smernicah ISO.
2. razpravljala o potrebah po metapodatkih za vsako dodeljeno oznako ISBN, določila kako te podatke povezati z enoto in kako do njih dostopati, vse z namenom identifikacije;
 3. razčistila odnose med sorodnimi standardnimi sistemi številčenja;
 4. priporočila prihodnji odnos med ISBN in ISMN, zlasti če bo prišlo do zlitja sistemov in kako;
 5. razvila pravila za upravljanje sistema ISBN in odločanja na mednarodni ravni;
 6. proučila načine financiranja njegovih aktivnosti za mednarodno koordinacijo, razvoj in promocijo;
 7. določila kriterije za ustanavljanje novih nacionalnih agencij.

Publikacije z oznakami ISBN

S pregledovanjem zaporednih izdaj Priročnika za uporabnike sistema ISBN lahko ugotovimo, kako zelo se je spreminjal oziroma dopolnjeval seznam publikacij, ki jim je ta sistem namenjen.

Izdaja iz leta 1978 npr. govori o tiskanih knjigah in brošurah, publikacijah na mikro oblikah, publikacijah v Braillovi pisavi, publikacijah na več različnih medijih, trakovih s strojno čitljivimi zapisi, s katerih je moč dobiti tiskano besedilo in drugih podobnih medijih vključno s filmi, prosojnicami, diapozitivi in podobno, vse z izobraževalno vsebino. Temu seznamu je izdaja iz leta 1986 dodala še knjige na kasetah, programsko opremo, zemljevide namenjene knjižnemu trgu. Problemu, kako dodeljevati oznake ISBN programski opremi, je bilo v tej izdaji posvečeno samostojno poglavje. Pa vendarle se je leta 1986

bolj ali manj govorilo le o elektronskih publikacijah z lokalnim dostopom oz. na fizičnem nosilcu.

Danes, v letu 2001, ko je založniški svet doživel pravi razcvet in se je močno razmahnilo elektronsko objavlanje, so se temu seznamu pridružile še publikacije na internetu. Izrazito se je spreminjal tudi vrstni red naštevanja publikacij, primernih za ISBN označevanje, saj so danes elektronske knjige in druge monografske publikacije izdane v elektronski obliki, bodisi na fizičnem nosilcu ali internetu, navedene takoj na drugem mestu.

Tako izdaja iz leta 2001 v 12 točkah podrobneje razdela pogoje za ISBN pri elektronski publikacijah. Enote z lokalnim dostopom (diskete, CD-ROM-e) obravnava kot katerekoli druge publikacije, pri publikacijah z dostopom na daljavo pa upošteva le publikacije, ki so vsebinsko zaključene (monografske) publikacije in tako tudi oblikovane. Sem prištevajo tudi bibliografske ali faktografske podatkovne zbirke, ki se neprestano spreminjajo. Te lahko primerjamo z enciklopedijo ali slovarjem, ki se na drugih medijih prav tako neprestano dopolnjuje, brez posebnih izboljšav, kar pa še ne vodi v novo izdajo z novo oznako ISBN. Samo zelo pomembne spremembe in/ali spremembe v strukturi, vključno s spremembo naslova, bi zahtevale novo oznako ISBN.

Z oznako ISBN je mogoče označiti tudi povezana gradiva (npr. hipertekst), če so ti povezani deli v resnici tudi del publikacije.

Tako kot različne vezave tiskane publikacije zahtevajo različne oznake ISBN, tudi v različnih operacijskih sistemih in/ali ukaznih jezikih dostopna onlajn publikacija zahteva svojo oznako ISBN.

Sorodni sistemi

Poleg sistema ISBN se v svetu uporabljajo ali pa se še bodo uporabljali sistemi:

1. *ISSN (ISO 3297)* - International Standard Serial Number,
2. *ISMN (ISO 10957)* - International Standard Music Number,
3. *ISRC (ISO 3901)* - International Standard Recording Code
4. *ISWC (ISO 15707)* - International Standard Musical Work Code (v razvoju)
5. *ISTC (ISO 21047)* - International Standard Textual Work Code (v razvoju)
6. *ISAN (ISO 15706)* - International Standard Audiovisual Number (v razvoju)
7. *ISRN (ISO 10444)* - International Standard Report Number
8. *URN* - Uniform Resource Name
9. *DOI* - Digital Object Identifier

S temi različnimi sistemi upravljajo različne ustanove, podrobnosti bodo objavljene v elektronskem Priročniku za uporabnike sistema ISBN (<http://www.nuk.uni-lj.si>, v rubriki *Publikacije NUK*).

Prednosti sistema ISBN od samih začetkov pa ostajajo nespremenjene:

1. ISBN je enkratna mednarodna identifikacija monografskih publikacij: 10-mestno število nadomesti rokovanje z dolgimi bibliografskimi opisi. Prihranita se čas in delovna sila, zmanjšana je možnost napak pri prepisovanju.
2. ISBN omogoča sestavljanje in posodobitev založniških katalogov, kot so Books in Print, podatki o razpoložljivih knjigah so lahko najdljivi.
3. Naročila in distribucija knjig se izvajata s pomočjo ISBN

- oznake: to je najkrajša in najučinkovitejša metoda
4. Oznaka ISBN se predstavlja v strojno čitljivi obliki 13-mestne EAN črtne kode s predpono "območja knjig". To delo je opravljeno hitro, možnost napak je majhna. Hitro in vsesplošno razširjeno branje črtnih kod je privedlo do sporazuma med Mednarodnim (Evropskim) združenjem za numeriranje artiklov (EAN), Uniform Code Council (UCC) in Mednarodno ISBN agencijo, ki omogoča pretvorbo oznake ISBN v EAN črtno kodo. To pa seveda še povečuje moč sistema ISBN kot mednarodnega sistema identifikacije znotraj vsesplošne sheme črtnih kod. Vse EAN črtne kode se začenjajo z oznakami nacionalne identifikacije, razen te, ki označuje publikacije. Prej omenjeni sporazum nadomešča oznake nacionalne identifikacije s posebno oznako "območje knjig" (Bookland), ki ga predstavljajo številke 978 za knjige.
 5. Oznaka ISBN je potrebna v knjigarnah s sodobnim elektronskim načinom prodaje
 6. Upravljanje avtorskih pravic se izvaja na osnovi oznak ISBN
 7. S pomočjo oznak ISBN se nadzirajo podatki o prodaji
 8. Oznake ISBN izkoristijo knjižnice za prenos podatkov v svoje kataloge
 9. V nekaterih državah oznaka ISBN omogoča tudi izposajo
 - za identifikacijo naslova v založniških katalogih in njihovih najavah
 - za navajanje v tiskanih ali elektronskih seznamih, na internetnih straneh
 - za kontrolo zaloge
 - za upravljanje in nadzor avtorskih pravic in odškodnin zanje
 - za izvajanje naročil
 - za računovodsko in blagajniško poslovanje
 - za nadzor prodaje
 - za vodenje statističnih podatkov
 - za nadzor vračil
2. V distribucijskih centrih, v prodaji na debelo:
 - za gradnjo bibliografskih podatkovnih zbirk za potrebe knjigotrštva (npr. Books in print)
 - za gradnjo podatkov o razpoložljivih naslovih
 - za naročila, ki temeljijo na elektronskih komunikacijskih sistemih kot EDI (electronic data interchange) ali internetu
 - za kontrolo zaloge
 - za nadzor notranje logistike
 - za računovodsko in blagajniško poslovanje
 - za nadzor prodaje
 - za upravljanje z vračili
 - za izdelavo tematskih seznamov in katalogov
 3. V centraliziranih servisih za knjižnice (priprava knjig za izposajo):
 - za naročila pri založnikih in posrednikih
 - za izvajanje naročil iz knjižnic
 - za nadzor zalog
 - za nadzor notranje logistike
 - za računovodsko in blagajniško poslovanje
 - za upravljanje v procesu vezav ali prevezav
 4. V knjigarnah:
 - za bibliografske poizvedbe
 - za zasledovanje naslovov

Uporaba oznak ISBN

ISBN se uporablja v vseh vejah poslovanja s knjigo:

1. V založniških hišah:
 - za zanesljivo identifikacijo dela od rokopisa do tiskarja

- za naročila in prenaročila, ki temeljijo na elektronskih komunikacijskih sistemih kot EDI (electronic data interchange) ali internetu
 - za upravljanje z zalogami
 - za računovodsko in blagajniško poslovanje s končnim uporabnikom
 - za elektronsko prodajo (EPOS)
5. V knjižnicah:
- za naročila
 - za prevzemanje podatkov za lastne kataloge
 - za statistične podatke o izposoji
 - za določanje nacionalne politike pravice izposojanja
 - za medbibliotečno izposajo
 - za centralne kataloge

Alenka Kanič,
Slovenska agencija za ISBN,
NUK

INFORMACIJSKI SERVISI MINISTRSTEV, PARLAMENTARNE KNJIŽNICE IN NACIONALNEGA ARHIVA NA FINSKEM VALTIPA NETWORK

Uvod

Nekaj-dnevna službena pot je bila organizirana v sklopu programa TAIEX¹. Dve udeleženci iz Slovenije sva obiskali finsko Ministrstvo za finance, Ministrstvo za socialne zadeve in Finski Parlament. V sklopu teh institucij so naju sprejeli predstavniki Sekretariata za EU zadeve v finskem MF (Mr. Lasse

¹ Obisk je bil omogočen s strani TAIEX programa pomoči za obisk uradnikov držav kandidat v državah članicah.

Aarnio, Director Sekretariata, s sodelavkami), Službe za informacijske storitve (Ms. Irja Peltonen, Head of Information Services), Ministrstva za socialne zadeve in zdravje (Ms. J.Hartman, Head of Information Services), predstavniki Internal Research Centra v parlamentu (Mr. A. Rautava) ter njihov predstavnik Centra za pretok EU dokumentov.

Za uvod nekaj splošnih informacij: Finska je postala članica Evropske unije 1.1.1995. V Svetu ministrov ima tri glasove, Finci pa izvolijo 16 poslancev Evropskega parlamenta. Finska je prvič začela predsedovati Evropski uniji 1.7.1999 in ji je predsedovala do 1.12.1999. Je predsedniška republika. Zakonodajno oblast si delita parlament in predsednik. Vsake štiri leta volijo Finci 200 članov svojega parlamenta. Na Finskem so ženske dobile volilno pravico leta 1906 in postale s tem prve volivke na stari celini. Predsednik je izvoljen neposredno in ima veliko vlogo v zunanji politiki, vendar pa vsakodnevno politiko določa in izvaja vlada. Sedež vlade je v mestu Helsinki, ki je tudi glavno mesto države. Danes je Finska najbolj znana po izvozu kartona, papirja, kovinska industrija, zavzema kar 40 odstotkov finskega izvoza, na področju visoke tehnologije in telekomunikacij, saj so nekateri proizvajalci te tehnologije (npr. Nokia) v samem svetovnem vrhu.

V času finskega predsedstva se je Finska osredotočila na točno določena vprašanja. Med drugimi so to bila vprašanja širitve Evropske unije, institucionalnih reform, skupne zunanje in varnostne politike, skupnih temeljnih norm svobode, varnosti in pravice ter večje konkurenčnosti EU ob vzdrževanju socialne zavesti. Finsko predsedniško sporočilo glede širitve

EU je bilo: širitev Evropske unije je bistvenega pomena za stabilnost v Evropi. Napredovanje procesa širitve je bila torej ena prednostnih nalog njihovega predsedstva. Finsko stališče je, da je treba zagotoviti, da bodo vse države kandidatke v procesu sodelovale pod enakimi pogoji in se vključevale v Unijo po enakih kriterijih.

Finsko Ministrstvo za finance ima nesporno eno vodilnih vlog kar se tiče koordinacije evropskih zadev. Ker je preko proračuna povezano z EU proračunom, mu tudi ostale institucije priznavajo t.i položaj "policy leaderja". Predstavljen nam je bil organigram MF, delovanje, učinkovitost izvajanja del, učinkovitost vodenja in upravljanja z ljudmi, sistem izobraževanja ter kompleten sistem pretoka vseh podatkov v povezavi z EU skozi MF, Parlament in kot primer še skozi Ministrstvo za socialne zadeve in zdravje.

Sam proces sprejemanja odločitev je na Finskem precej drugačen, kakor v Sloveniji in daje vtis učinkovitosti in preglednosti. Sogovorniki so skozi pogovor izražali precej zadovoljstva tem sistemom in pogosto povedali, da se redno srečujejo s sosednjimi državami iz nordijskega kluba, s katerimi izmenjujejo izkušnje. To nekako pripomore k njihovi večji prepoznavnosti, glede na to, da te države niso ravno med najmočnejšimi v EU.

Glede zadev, ki so nam vsakodnevno "bližje", to so koordinacija EU zadev v MF in pregleden ter hiter informacijski pretok vseh EU dokumentov, kot predpogoj za suvereno "obvladovanje" položaja in možnost pravilnega odločanja v okviru MF pa je potrebno omeniti: Sekretariat za EU zadeve ter Informacijski sistem Ministrstva za finance:

Sekretariat za EU zadeve v ministrstvu za finance

Sekretariat za EU zadeve je eden pomembnejših sestavnih delov organizacijskih enot finskega MF.

Odgovornosti tega sektorja so vezane na koordinacijo po področjih:

- ekonomska in monetarna unija (EMU),
- proračun,
- obdavčenje in carine,
- finančne storitve in mednarodna finančna izhodišča
- administracija in osebje (stalna predstavništva)
- statistika ter Evropska Investicijska Banka (EIB).

Vloga Sekretariata je:

1. da na vseh teh področjih vezanih na EU zadeve nudi pomoč in podporo obema ministroma,
2. da koordinira vse EU zadeve v MF,
3. da vodi zunanje kontakte in komunikacije vezane na EU zadeve,
4. vodi horizontalne EU zadeve,

ad.1 Finsko MF ima dva finančna ministra (z nazivoma Minister za finance in Minister), eden je vodilen, sicer pa imata delo točno razdeljeno, ta sektor pa "zalaga" oba ministra glede na njune zahteve.

ad.2 Koordinacija EU zadeve je bila tudi pri njih izredno pomembna, posebej pred EU članstvom. Sedaj, kot članica, pa so glavni organizatorji in koordinatorji pred vsakim srečanjem finančnega ministra v tujini. Celotna koordinacija deluje pri njih koherentno, rezultati naj bi bili čim bolj usklajeni sistem pa izpeljan kot "predictable". Osebna odgovornost je zelo pomembna, pri koordinacije pa finska ni odvisna od ločenih, paralelnih EU administracij, temveč je (kot že omenjeno) njihovo MF vodilno v vodenju EU zadev.

ad.3 Z vodenjem zunanjih kontaktov je mišljena povezava s stalnimi predstavniki Finske v tujini (Permanent Representation-PR). Stalni predstavniki v tujini so sicer kadrovani s strani finskega Ministrstva za zunanje zadeve, pri izbiri vsakega kandidata pa ima odločilno vlogo tudi mnenje finskega Ministrstva za finance. PR redno poročajo tako finskem MZZ kot MF, poudarjeno je bilo, da to niso mladi kadri, temveč izkušeni in neodvisni kadri, specialisti, in predvsem zanesljivi sodelavci. Odvisno od področij, ki jih kot PR pokrivajo, so tudi "kadrovani" iz istih področij v finskem MF. Ti strokovnjaki pokrivajo delo v različnih odborih, delovnih skupinah proračunskih odborih, Coreperju, njihova delovna doba v tujini pa je omejena na dve leti oz. največ 4 leta. Kadrovanja teh kadrov se lotevajo premišljeno, povezano MZZ in MF, vsekakor pa je MF odločilen v "recruitmentu".

ad.4 Z vodenjem horizontalnih zadev je mišljena neposredna priprava dokumentov in mnenj v zvezi z širitvijo EU ter priprava dokumentacije in koordinacija glede medvladnih konferenc (IGC). Državni sekretarji nimajo svojih kabinetov, so neposredno odvisni od sektorjev. Za vsa srečanja oz. EU meetinge dobijo sicer pripravljen material iz EU sekretariata, vendar predno materiale posredujejo ministru, sami preverijo materiale, zato morajo za tak "quality control" imeti znanje.

Od dneva vstopa v članstvo Finske v EU je vloga EU sekretariata posebej pomembna na teh področjih:

- Pokrivanje stalnih predstavništva v Bruslju, pri čemer so odgovorni po točkah:

- vodenje ključnih glede finskih EU izhodišč,
- tesno sodelovanje med ostalimi ministrstvi in stalnimi

- predstavništvi v pripravljanih delih glede dokumentacije,
- dobro funkcioniranje izmenjave informacij v obeh smereh,
- povezave z ostalimi ministrstvi, ki imajo svoje ljudi, v stalnih predstavništvih,
- Povezave z EU institucijami:
 - Evropsko Komisijo, Sekretariatom sveta EU, Parlamentom,
 - delovnimi skupinami,
 - pridobivanje informacij glede "partnerskih sogovornikov",
- Povezave s članicami EU :
 - pridobivanje informacij s strani nasprotnih strani v primeru pogajanj,
 - pridobivanje informacij glede bodočih držav članic.

Informacijski sistem Ministrstva za finance v okviru finske vlade

V času obiska so nas seznanili, kako finsko MF učinkovito posreduje informacije v zvezi z Evropsko unijo, tako interno, kot eksterno. Zavedajo se, da pravočasen dostop do informacij in relevantnih dokumentov ter njihovo posredovanje v organizacijske enote finskega MF odločilno vpliva na proces uspešnega reševanja delovnih nalog. To prispeva k povečanju učinkovitosti in prepoznavnosti v procesu soodločanja v EU.

Osnovne strateške smernice delovnega programa MF pri vstopu v EU je bila pravica dostopa do vseh dokumentov in virov informacij v zvezi z EU.

Finsko Ministrstvo za finance je pred vstopom v EU I. 95 vzpostavilo zelo učinkovit informacijski sistem in informacijsko strukturo, ki je omogočala maksimalno obveščanje zaposlenih z EU zadevami. Vodilno vlogo pri pridobivanju in posredovanju informacij in dokumentov ter dokumentacije v zvezi z EU je imela Služba za

informacijske storitve (slovenska različica: Informacijsko-knjižnični servisi). Služba za informacijske storitve je z desetimi zaposlenimi in s pomočjo "VALTIPA -network"-om, v katerega so vključeni, servisirala najvišje nivoje znotraj ministrstev in državnega aparata. VALTIPA je modern informacijski network, oz. mreža državnih informacijskih strokovnjakov in servisov, ki so se s pomočjo sistema "Sharing Knowledge" povezali, z namenom izkoristiti resurse znanja in ljudi.

S pomočjo sofisticirane informacijske tehnologije so na MF vzpostavili intranet, ki je bil zlasti v obdobju predsednikovanja Finske v EU najbolj obiskani portal v državah EU.

Z VALTIPA mrežo povezovanja informacijskih specialistov jim je uspela izvedba oz. vzpostavitev visoko kvalitetnega informacijskega managementa, ki pripravlja kvalitetne informacije za Ministrstva, Državni svet in Parlament. 13 ministrstev Finske in Vlada sta sprejeli informacijski servis oz. celotni management informacijskih resursov kot zelo pomembno področje, ki podpira delo ministrov, ministrstev in vlade.

Skupna odločilna strategija vlade pred vstopom v EU je bila, da se v VALTIPA network vključijo vse profesionalne skupine: arhivarji, registri, bibliotekarji, informacijski specialisti, informacijski servisi sekretariatov in ostali državni menedžerski informacijski servisi, da bi s "kritično maso" visoke profesionalnosti garantirali kvaliteto in uspeh.

EU "Document Delivery" iz Bruslja (preko ca. 100 dokumentov dnevno), se moderira preko finskega MZZ v finsko MF in ostala ministrstva. MF je ustanovilo še "Steering Group (SG) for EU matters", ki se na rednih srečanjih

(1x mesečno) posveča tehničnim vprašanjem pretoka informacij in je bila ustanovljena leto pred vstopom v EU. Predseduje ji državni sekretar v MF, člani pa so vsi vodje sektorjev.

V MF se s pomočjo Službe za informacijske storitve trudijo preseči podvajanje dela in ozko omejeno zapiranje področij znotraj ministrstva. Za tako organizacijo so jim bile vodilne ideje: internal openness, MF - as community, "leadership" in "knowledge management". Da bi to delo in ves sistem bil čim bolj učinkovit, so vpeljali tudi interno ocenjevanje zaposlenih, ki ga vodi "Personal Department". Formular za ocenjevanje je dostopen na intranetu in pogajanje zaposleni-šef poteka na 4 oči. Glede na vključenost v delo, lahko zaposleni prejmejo variabilno - 80 ali 120 % svoje plače.

Posebnosti finske Vlade sta vključitev "Knowledge Managementa" v delovanje Vlade in ministrstev in informacijske podpore finskemu "Decision Making System". Knowledge Management se uporablja pri reformi vlade in podpora vladnega programa z:

1. literaturo, informacijskimi viri in sistemi, forumi za dialog;
2. pripravo, ki pokriva izvajanje, ocenjevanje programa;
3. strukturiranjem dokumentov, metapodakov kot delov dokumentov.

"Decision Making System" pomaga izvajati vladni program, pri čemer MF igra aktivno vlogo v informiranju na področjih:

1. "the Budget in Internet" (<http://www.vn.fi/vm/budjetti/index.html>)
2. the Register on Projects and Legal Preparatory Documents (<http://www.hare.vn.fi>)
3. Citizen's Guide

(<http://www.opas.vn.fi>)

Ob vsem tem je pozicija Službe za informacijske storitve razumljiva, ker za "Decision Making Process" informacijski servisi analizirajo ter enostavno, hitro in pravočasno informacije tudi posredujejo.

Violetta Bottazzo,
vodja Informacijsko–knjižničnega
oddelka na
Ministrstvu za finance RS

NOVE PUBLIKACIJE

NOVA, SLAVNOSTNA IZDAJA GRUMOVEGA DOGODKA V MESTU GOGI

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto je letošnje stoto obletnico rojstva slovenskega pisatelja in dramatika Slavka Gruma (2. 8. 1901 – 3. 8. 1949) obeležila s slavnostno, faksimilirano izdajo njegove najbolj znane dramske umetnine, Dogodka v mestu Gogi, ter z Grumovim literarnim popoldnevom, na katerem je bila predstavljena ta pomembna nova knjiga. Na ogled je bila tudi razstava o življenju in delu Slavka Gruma, ki smo jo pripravili skupaj z Matično knjižnico dr. Slavko Grum iz Litije.

"Dogodek se je zgodil" na pobudo in v sodelovanju z mag. Marjanom Štrancarjem, urednikom in soavtorjem knjižne novitete. Za sodelovanje oz. podporo in strokovne nasvete se lepo

zahvaljujemo tudi Mihaelu Glavanu, vodji rokopisnega oddelka v Nuk-u. V novomeški knjižnici smo se odločili za nosilno vlogo v tem literarnem projektu, ker je bil dramatik, pisatelj, zdravnik Slavko Grum tudi Novomeščan (v Novem mestu je preživel mladost in tu je tudi pokopan.) in še posebej zato, ker se naša knjižnica ponaša z njegovo bogato literarno in slikovno zapuščino. V posebnih zbirkah Boga Komelja hranimo med drugim rokopis drame Dogodek v mestu Gogi, kar je bilo pravzaprav izhodišče za našo založniško vlogo pri pripravi te publikacije.

"Goga – to čudovito mesto", ki s svojo nadčasovno tematiko uvršča Gruma med najvidnejše predstavnike tako slovenske kot tudi evropske moderne dramatike, je doživela že nekaj izdaj, tokratna pa je prva faksimilirana in kritiško-študijska izdaja kakega slovenskega dramskega besedila doslej. Knjiga v skupnem obsegu 224 strani in v nestandardnem formatu izvirnega rokopisa nudi bralcu na lihih straneh skenirani rokopis oz. njegov faksimile, na vzporednih/sodih straneh pa njegov diplomatični prepis, ki ga avtor, mag. M. Štrancar, sproti, v opombah primerja s prvima objavama Dogodka v mestu Gogi, revialno in knjižno iz leta 1930. K temu izjemnemu delu je mag. M. Štrancar prispeval še izčrpno študijo rokopisa drame, nakar sledijo študije oz. aktualizirani pogledi slovenskih raziskovalcev in interpretov Grumove dramske in gledališke umetnine: dr. Franca Zdravca, dr. Denisa Poniža, dr. Tarasa Kermaunerja, dr. Lada Kralja, dr. Igorja Grdine, dramaturga Krištofa Dovjaka, dramaturginje Mojce Kreft in dr. Andreja Inkreta. Knjiga je obogatena še s slikovnim dodatkom – predstavljen je delček ohranjenega gradiva, povezanega

predvsem z nastajanjem drame (avtorjeve fotografije in portreti, fotografije prvih uprizoritev, gledališkega lista in plakata, Vavpotičevi scenski osnutki in drugo, hranjeno v Knjižnici Mirana Jarca ter v Slovenskem gledališkem muzeju). Zunanjo, lepo podobo knjige je ustvarila oblikovalka Marta Petrov – in odlično opravila svoje delo.

S slavnostno izdajo *Dogodka* v mestu Gogi smo počastili dramatikov spomin, a vsekakor publikacija predstavlja tudi pomembno novo pridobitev za slovenski kulturni prostor – celoten rokopis drame je namreč prvič javno predstavljen, dan na vpogled in v kritično branje. Predvsem pa je ta izdaja s svojo študijsko zasnovo (poleg rokopisa in prepisa vsebuje kar devet literarno kritičnih pogledov na Grumovo Gogo) dobrodošla za uporabnike v šolah, knjižnicah, na fakulteti, v gledališčih – torej za profesorje slaviste, dijake, študente, bibliotekarje idr. pri njihovem šolskem, raziskovalnem in informatorskem delu z besedilom, ki je eno od stalnih in obveznih v učnem načrtu pouka književnosti za srednje šole.

Pomembna slovenska knjižna noviteta v založbi Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto je izšla v septembru, ko je bila v Novem mestu tudi slovesno predstavljena. O njej smo spregovorili tudi ob premierni uprizoritvi *Dogodka* v mestu Gogi v režiji Mileta Koruna v Novi Gorici ter na 36. Borštnikovem srečanju v Mariboru, na Grumovem simpoziju.

Priprava in izdaja te publikacije, v 1000 izvodih, je bila za vse sodelujoče nemajhen časovni, za našo knjižnico pa tudi finančni zalogaj. Zanimanje za knjigo smo predhodno raziskali in prejeli precej prednaročil s strani knjižnic in šol, pri

čemer smo naročnikom omogočili nakup po ugodnejši ceni. Sedaj, po izidu, je njena cena 9.720,00 SIT, vključno z DDV.

V mesecu dni po izidu knjige se je pokazalo, da bo le-ta s svojo bogato vsebino pa tudi lepo podobo resnično služila svojemu namenu. In nenazadnje, prispevali smo k temu, da je bila umetniku, zaznamovanemu z nemočjo, osamo in razočaranji, ob stoletnici njegovega rojstva ponovno priznana njegova veličina.

Darja Peperko,
Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto

OBVESTILA

Z veseljem vas obveščamo, da bo *Informacijski center za bibliotekarstvo (ICB)* v Narodni in univerzitetni knjižnici (Iv. nadstropje, soba 402) v letu 2002 odprt tudi vsako prvo soboto v mesecu od 9.00 do 13.00.

V letu 2002 bo ICB za uporabnike odprt:

- *ponedelje, torek, četrtek:*
9.00 - 14.00
- *sreda:*
9.00 - 18.00
- *petek:*
9.00 - 13.00
- *prva sobota v mesecu:*
9.00 - 13.00

Veselim se vašega obiska!

PRILOGE

1. V prvi prilogi objavljamo **prijavnico za referat** na strokovnem posvetovanju ZBDS 2002 *"Knjižnice in javnost"*. Izpolnjeno prijavnico morate do **15. februarja 2002** poslati na naslov *ZBDS, Organizacijski odbor posvetovanja, Turjaška 1, 1000 Ljubljana*.
2. V drugi prilogi objavljamo **sestavo predsedstva ZBDS** v mandatnem obdobju 2001-2003.
3. V tretji prilogi objavljamo **naročilnico za zbornik strokovnega posvetovanja ZBDS 2001**.

DEŽURNI KNJIŽNIČAR

NOVICE IZ KNJIŽNICE PREŽIHOV VORANC V LJUBLJANI

Potopisno predavanje in projekcija diapozitivov Milanke Lange-Lipovec "Utrinki s poti"

Milanka Lange-Lipovec je med leti 1993 in 1996 kot prva slovenka obplula svet. Njen sopotnik na poti okoli sveta je bil francoski ekolog Roger de la Grandiere. Plovbo sta opravila na manj kot osem metrov dolgem katamaranu Vakuta, imenovanem po otoku v otočni skupini Trobriand v Tihem oceanu. Po tej uspešni odpravi je izšla knjižna trilogija z naslovom Morje in ljubezen. Knjige, ki so nastale pod vtisom te pomorske avanture niso le nekakšna reportaža, temveč globoka intimna izpoved o doživljanju narave, morja, ljubezni in človeške neznatnosti.

Potopisno predavanje in projekcija diapozitivov, ki jo je Milanka Lange-Lipovec predstavila tokrat, pa se nanaša na novo odpravo iz let 1999-2000, ko sta s partnerjem obplula vzhodno afriško obalo, Južni Atlantik ter obale Brazilije. Začetek njune nove jadralske avanture je bila vzhodno afriška obala južno od Madagaskarja, ki ji je sledila plovba okrog obale Južne Afrike do osamljenega otoka Svete Helene, kjer je pred več kot 500 leti prvič pristal portugalski kapitan Cabral v Portu Segru. Plovbo sta nadaljevala preko južnega Atlantika vse do obale Brazilije ter severno ob vzhodni južnoameriški obale do Gvajane. Predavanju bo sledil tudi pogovor z avtorico in predstavitev knjižne trilogije Morje in ljubezen.

Potopisno predavanje in projekcija diapozitivov Milanke Lange-Lipovec je bilo v ponedeljek, 12. novembra 2001 ob 18. uri v galerijskem prostoru Knjižnice na Tržaški 47/a v Ljubljani. Predavanje in projekcijo diapozitivov je spremljala avtentična glasba.

Slikarska razstava Milana Rijavca "Izbor akvarelov"

Milan Rijavec se je rodil 5. junija 1922 v Burni vasi pri Mokronogu. Zaradi aktivnega sodelovanja v NOB je od januarja 1942 do avgusta 1943 prestajal zaporno kazen v Alessandriji-Piemont. Je nosilec Partizanske spomenice 1941. Po vojni se je vpisal na Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani in študiral pri profesorjih Francetu Miheliču, Nikolaju Pirnatu in Gabrijelu Stupici. Diplomiral je v letu 1949 ter kasneje deloval kot likovni pedagog v Trbovljah. Od leta 1971 živi in ustvarja v Ljubljani.

Njegova olja in akvareli izhajajo iz barvite dediščine matissovskega fauvizma in poskubistične geometrizacije oblik, ki so dozoreli v lastno verzijo barvno in ploskovno komponiranih tihožitij, v katerih je izbrusil svojevrstno različico barvnega kontrapunkta. Tihožitje in portrete občutljivo prevaja v poenostavljene sestave premišljeno stiliziranih in usklajenih barvnih ploskev. Ta barvna občutljivost in ploskovna organizacija slikarskega polja pomenita nekakšno usklajeno sintezo njegovega likovnega izraza, ki se podreja racionalnim, estetsko ubranim likovnim načelom. Milan Rijavec sodi v krog oblikovno

sorodnih revirskih slikarjev, ki so po vojni vnesli v slovenski likovni prostor trpko neidilčni tip tako imenovane industrijske krajine. Imel je velikosamostojnih in skupinskih razstav in je eden izmed pobudnikov ustanovitve stalne slikarske kolonije Izlake-Zagorje, ki poteka že četrto desetletje.

Odprtje razstave sta glasbeno obogatila Živa Žmavc na violončelu in Žiga Kroflič na kitari, pod mentorstvom Borisa Šinigoja. Spremne besede k razstavi je imel umetnostni zgodovinar France Zupan.

Odprtje slikarske razstave Milana Rijavca je bilo v ponedeljek, 19. novembra 2001, ob 18. uri v galerijskem prostoru Knjižnice na Tržaški 47/a v Ljubljani. Razstava bo odprta od 19. novembra do 14. decembra 2001. Ogled je možen vsak dan od 8. do 19. ure (ob sobotah do 13. ure)

Sociološko-psihološko predavanje dr. Sanje Rozman "Nevidne odvisnosti"

Dr. Sanja Rozman je bila rojena leta 1956 in je končala Medicinsko fakulteto v Ljubljani. Po končanem študiju medicine se je specializirala za medicino dela, prometa in športa ter predvsem deluje v okviru rehabilitacijskih programov usposabljanja invalidov v njihovi poklicni rehabilitaciji. Dr. Sanja Rozman je avtorica treh knjig: Sanje o rdečem oblaku, Zaljubljeni v sanje in Peklenska gugalnica, ki so doživele izjemen odmev in rekordne naklade v slovenskem knjižnem prostoru. Poleg omenjenih knjižnih izdaj, je Sanja Rozman tudi avtorica številnih domačih in mednarodnih strokovnih člankov o omenjeni problematiki.

Svoja dela posveča predvsem iskanju smisla človeškega bivanja, raznim vrstam zasvojenosti in stiskam ljudi, ki jih utesnjenost sodobne materialne kulture in tempo modernega zahodnega sveta marginalizira in potiska na sam družbeni rob. Alkoholizem in zasvojenost z mamili sta samo vrh ledene gore v hierarhiji odvisnosti sodobne zahodne družbe. Bistvo njene družbene angažiranosti je iskanje smisla duhovnosti človeškega intelekta, ki bi se osvobodil raznoterih odvisnosti v katere smo na tak ali drugačen način ujeti skoraj vsi.

Strokovno sociološko-psihološko predavanje dr. Sanje Rozman in pogovor o omenjeni problematiki je bil v ponedeljek, 26. novembra 2001, ob 18. uri v galerijskem prostoru Knjižnice na Tržaški 47/a v Ljubljani.

Potopisno predavanje in projekcija diapozitivov Francija Horvata "Veliki krog - narodni parki ZDA"

Franci Horvat, alpinist, popotnik in poklicni fotograf s statusom samostojnega kulturnega delavca se je rodil 22. 3. 1956 v Celju. Svoja dela objavlja v dnevnem tisku in številnih revijah kot so Planinski vestnik, Grif, Turist, Nedeljski dnevnik, Večer in Alpinistični razgledi, s svojo fotografijo pa je bil prisoten tudi pri izsaji številnih monografskih publikacij. Franci Horvat je bil poleg številnih priznanj na fotografskih natečajih po Sloveniji tudi dobitnik prve nagrade "Foto-life", ki jo organizira revija Novi tednik. Imel je že sedem samostojnih fotografskih razstav in bil udeleženec številnih skupinskih fotografskih razstav in natečajev.

Franci Horvat bo tokrat predstavil svoje nedavno potovanje po jugozahodnem delu ZDA, kjer je obiskal kar enajst zveznih držav (Kalifornijo, Nevado, Utah, New Mexico, Kolorado, Wyoming, Južno Dakoto, Idaho, Washington in Oregon) ter devetnajst najznamenitejših narodnih parkov. Poleg številnih naravnih lepot ameriških narodnih

parkov kot so Yosemite, Bryce canyon, Sequoia, puščava Mojave, Arches, Zion, Yellowstone, Death valley, Grand Teton, Monument Valley, Grand Canyon, Mesa Verde in drugih, bomo imeli priložnost spoznati tudi avtohtono kulturo ameriških Indijancev kot tudi izredno bogat živalski in rastlinski svet tega v veliki meri nedotaknjene predela Združenih držav Amerike.

Predavanje in projekcijo diapozitivov je spremljala avtentična glasba severno ameriških Indijancev.

Potopisno predavanje in projekcija diapozitivov Francija Horvata je bila v ponedeljek 3. decembra 2001, ob 18. uri v galerijskem prostoru Knjižnice na Tržaški 47/a v Ljubljani.

Marko Lakovič

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE A.T. LINHARTA RADOVLJICA

Prireditve v decembru 2001

TORKOVI VEČERI *vedno ob 19.30*

4. 12.

"Mistikala – potovanje k svetostim sveta"

O mitu, ezoteriki in pustolovščini vznemirljivega vzpona preko treh najsvetejših gora Grčije – Ide, Olimpa in Atosa - do samega sebe bo ob diapozitivih predaval Gregor Resman.

11. 12.

"Spominska knjiga ljubljanske plemiške družbe sv. Dizme"

Faksimile knjige, ki jo je izdala Fundacija Janeza Vajkarda Valvasorja, bo predstavil urednik Lojze Gostiša. Fundacija je slovenskim knjižnicam, tudi naši, podarila dva študijska zvezka o tej znameniti knjigi. Predstavitev faksimil in obeh študijskih zvezkov je del prireditve ob občinskem prazniku, rojstnem dnevu Antona Tomaža Linharta. Vabljeni v Linhartovo dvorano.

18. 12.

"Užijmo praznično vzdušje"

Praznično vzdušje je še lepše, bolj sproščeno, če ga požlahtnimo s pravili lepega vedenja. O tem in še o marsičem nam bo pripovedovala gospa Desanka ERŽEN, ki svoje védenje črpa iz dolgoletnega dela v državnem protokolu.

četrtek, 20. 12.

Pogovor o knjigah ob 10.30

Vsak tretji četrtek se srečujemo in pogovarjamo o zanimivih novih in malo manj novih knjigah. Vabljeni!

OTROŠKE PRIREDITVE *četrtki ob 17.00*

6. 12.

"Buffetto kolesar". Igrana predstava za otroke, stare vsaj 3 leta. Gostuje Mini cirkus Buffetto iz Ljubljane.

13. 12.

"Prednovoletne delavnice". Učenci in učitelji OŠ Antona Janše skupaj z učenci oddelkov vzgoje in izobraževanja vabijo na gledališko predstavo Alenke Bole Vrabc "Zadnje sanke Dedka Mraza" in na "Ustvarjalne delavnice". Za starše bo mogoč ogled šole. Dobimo se ob 17. uri pred knjižnico!

20. 12.

"Velika bela mačka" (skandinavski pravljica). Pravljično uro za otroke, stare vsaj 4 leta, bo pripravila Metka Repinc.

- ves mesec** **"Moje roke pismu: razstava o radovljiškem plemstvu"**
Razstavo o radovljiškem plemstvu v luči srednjeveških listin iz 13. in 14. stoletja sta pripravila Stane Adam in Jure Sinobad.
- ves mesec** **Otroška ilustracija meseca**
V sodelovanju z Galerijo Šivčeva hiša smo pripravili razstavo originalne ilustracije in knjig ilustratorja Maksima Sedeja.
- ves mesec** **"2. razred Osnovne šole Lesce se predstavi"**
Razstava izdelkov, ki so jih učenci pod mentorstvom Jane Ulčar in Saše Avsenik Pisek ustvarili na božično-novoletni delavnici.
- ves mesec** **"Nagradno vprašanje za otroke"**
Vsak mesec z računalnikom poiščemo najbolj brane mladinske knjige in postavimo nagradno vprašanje. Če želite sodelovati, se dobimo v knjižnici!

ENOTA KNJIŽNICA BLAŽA KUMERDEJA BLED

- PRAVLJICA ZA OTROKE** vsak 3. petek v mesecu ob 17.00
21. 12. **"Velika bela mačka"** (skandinavska pravljica). Pravljično uro za otroke, stare vsaj 4 leta, bo pripravila Metka Repinc.
- BLEJSKI VEČER** vsak 3. petek v mesecu ob 19.30
21. 12. **"Turizem smo ljudje"**
Delo v turizmu v domačem kraju je izjemno zahtevno, hkrati pa neogibno opravilo, saj vsi, ki živimo in delamo na Bledu, prispevamo svoj delček k utripu kraja in vzdušju v njem. O turizmu na Bledu in svetovnih turističnih gibanjih, zlasti po črnem 11. septembru, bo govorila Eva Štravs Podlogar, direktorica Lokalne turistične organizacije Turizem Bled. Z gostjo se bo pogovarjala Božena Kolman Finžgar.
- 18.12.-15.1. **"Razstava izdelkov mladih likovnikov z Bleda in okolice"**
Z razstavo svojih izdelkov se predstavljajo mladi likovni ustvarjalci, udeleženci kreativne likovne delavnice, ki je nastala v sodelovanju z ATELJE-jem ANM, Občino Bled in Knjižnico Blaža Kumerdeja.
- ves mesec** **Otroška ilustracija meseca**
V sodelovanju z Galerijo Šivčeva hiša smo pripravili razstavo originalne ilustracije in knjig ilustratorja Marjana Amaliettija.
- ves mesec** **"Nagradno vprašanje za otroke"**
Vsak mesec z računalnikom poiščemo najbolj brane mladinske knjige in postavimo nagradno vprašanje. Če želite sodelovati, se dobimo v knjižnici!

KNJIŽNICA ZASIP

18. 12. **"Božične zvezde: delavnica za otroke"**
Ob 16. uri, bo v dvorani Kulturnega doma Zasip delavnica za otroke, ki bodo pod vodstvom Marije Zupan izdelovali božične zvezde.

ENOTA BOHINJSKA BISTRICA

OTROŠKE PRIREDITVE vsako 1. in 2. sredo v mesecu ob 17.00

- 5. 12.** "Buffetto kolesar". Igrana predstava za otroke, stare vsaj 3 leta. Gostuje Mini cirkus Buffetto iz Ljubljane.
- 12. 12.** "Velika bela mačka" (skandinavska pravljica). Pravljično uro za otroke, stare vsaj 4 leta, bo pripravila Metka Repinc.
- 4.–31.12** "Jesen je bila radodarna"
Razstava izdelkov iz testa, ki so jih oblikovali učenci 1. razreda podružnične osnovne šole v Srednji vasi pod vodstvom učiteljice Mojce Rozman.
- ves mesec** **Otroška ilustracija meseca**
V sodelovanju z Galerijo Šivčeva hiša smo pripravili razstavo originalne ilustracije in knjig ilustratorja Vladimirja Lakoviča.
- ves mesec** **"Nagradno vprašanje za otroke"**
Vsak mesec s pomočjo računalnika poiščemo najbolj brane mladinske knjige in postavimo nagradno vprašanje. Če želite sodelovati, se dobimo v knjižnici!

Strokovno posvetovanje ZBDS
"KNJIŽNICE IN JAVNOST"

Naslov referata: _____

Avtor: _____

Naslov delovne organizacije: _____

Tel., fax: _____

E-mail: _____

Ključne besede: _____

Izvleček (do 200 besed):

Prijavnico pošljite najkasneje do **15. februarja 2002** na naslov: *ZBDS,*
Organizacijski odbor posvetovanja, Turjaška 1, 1000 Ljubljana.

SEZNAM SESTAVE PREDSEDSTVA ZBDS V MANDATNEM OBDOBJU 2001 - 2003

Irena Sešek

predsednica

NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel. 5861 309, fax 5861 311,
irena.sesk@nuk.uni-lj.si

Karmen Štular Sotošek

podpredsednica

NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel. 2001 120, fax 2513 052,
karmen.stular@nuk.uni-lj.si

Liljana Hubej

tajnica

NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel. 2001 193, fax: 2513 052,
lili.hubej@nuk.uni-lj.si

Zdenka Rudolf

računovodja

NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel. 2001 230, fax: 2001 237,
zdenka.rudolf@nuk.uni-lj.si

Vesna Trobec

nadzorni odbor

KOŽ, Gosposka 3, 1000 Ljubljana, tel. 4259 186, vesna@lj-oz.sik.si

Ivo Pintarič

nadzorni odbor

Rožna ulica 39, 1000 Ljubljana, tel. 4259 186

Branko Goropevšek

nadozorni odbor

Osrednja knjižnica Celje, Muzejski trg 1a, 3000 Celje, tel. 03 4261 714,
brane@ce.sik.si

Smilja Pejanovič

predsednica DB Ljubljana

CTK, Trg republike 3, 1000 Ljubljana, tel. 476 37 90,
smilja.pejanovic@ctk.uni-lj.si

Irena Muc

predsednica DB Dolenjske

ZIK Črnomelj, Knjižnica, Župančičeva 7, 8340 Črnomelj, tel. 07 3051 364,
fax 07 3061 393

Srečko Maček

predsednik DB Celje

Osrednja knjižnica Celje, Muzejski trg 1a, 3000 Celje, tel. 03 4261 718,
fax 03 4261 711, srecko@ce.sik.si

Darja Molnar

predsednica DB Koroške

Koroška osrednja knjižnica, Na gradu 1, 2390 Ravne na Koroškem,
tel. 02 8222 294, darja@rav.sik.si

Metka Sraka

predsednica DB Pomurja

Pokrajinska in študijska knjižnica, Grajska 2, 9000 Murska Sobota,
tel. 02 5221 553

Janez Čimžar

predsednik DB Gorenjske

Osrednja knjižnica Kranj, Tavčarjeva 41, 4000 Kranj, tel. 04 2013 565,
janez@kr.sik.si

Dragica Turjak

predsednica DB Maribor

Mariborska knjižnica, Rotovski trg 2, 2000 Maribor, tel. 02 2522 640,
dragica@mb.sik.si

Anica Božič

predsednica DB Primorske

Mestna knjižnica in čitalnica, Trg sv. Ahacija 2, 5280 Idrija, tel. 05 3734 060

Alenka Logar Pleško

predsednica Sekcije za visokošolske knjižnice

Filozofska fakulteta, Odd. za bibliotekar., Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana,
tel. 2411 300,
alenka.logar@ff.uni-lj.si

Kristina Hacin Ludvig

predsednica Sekcije za specialne knjižnice

Knjižnica Banke Slovenije, Slovenska cesta 35, 1000 Ljubljana, tel. 4719 190

Nataša Kuštrin Tušek

predsednica Sekcije za šolske knjižnice

Šolski center Nova Gorica, Delpinova 9, 5000 Nova Gorica, tel. 05 3332 340,
natasa.tusek@guest.arnes.si

Breda Karun

predsednica Sekcije za SIK

KOŽ, Gosposka 3, 1000 Ljubljana, tel. 4259 436, breda@lj-oz.sik.si

Nika Pugelj

predsednica Sekcije za potujoče knjižnice

KOŽ, Dvorni trg 2, 1000 Ljubljana, tel. 4264 071, fax 4264 073,

nika@lj-oz.sik.si

Vlasta Stavbar

predsednica Sekcije za domoznanstvo

UKM, Gospejna 10, 2000 Maribor, tel. 02 2515 851, fax 02 2527558

Darja Kogovšek

predsednica Sekcije za študente

Pod Brezami 12, 5281 Sp. Idrija, tel. 041/277 948, 05/3776 821-dom,

darja.kogovsek@email.si

Vilenka Jakac Bizjak

predsednica Kalanovega sklada

NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel. 2001 100, fax 2513 052,

vilenka.jakac-bizjak@nuk.uni-lj.si

Smilja Pejanovič

članica Kalanovega sklada

CTK, Trg republike 3, 1000 Ljubljana, tel. 4763 790, fax 4256 667,

smilja.pejanovic@ctk.uni-lj.si

Irena Sapač

članica Kalanovega sklada

UKM, Gospejna 10, 2000 Maribor, tel. 02 2515 851

Alenka Šauperl

članica Kalanovega sklada

Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, tel. 2411 370,

alenka.sauperl@ff.uni-lj.si

Nives Ventin

članica Kalanovega sklada

Osrednja knjižnica S. Vilharja, Trg Brolo 1, 6000 Koper, tel. 05 6632 603,

fax 05 6632 615, nives@kp.sik.si

Jože Urbanija

predsednik Komisije za čopove diplome

Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, tel. 2411 370,

joze.urbanija@ff.uni-lj.si

Anica Božič

članica Komisije za Čopove diplome

Mestna knjižnica in čitalnica, Trg. sv. Ahacija 2, 5280 Idrija, tel. 05 3734060

Ana Lamut

članica Komisije za Čopove diplome

Zavod za kulturo Mozirje, Knjižnica, Hribnikova 1, 3330 Mozirje,
tel. 03 5833 593

Varja Praznik

članica Komisije za Čopove diplome

UKM, Gospejna 10, 2000 Maribor, tel. 02 2515 851

Slavica Rampih Vajzovič

članica Komisije za Čopove diplome

Mariborska knjižnica, Rotovski trg 2, 2000 Maribor, tel. 02 2522 640,
fax 02 2522 499

Vladimir Kajzovar

predsednik Stepišnikovega sklada

Knjižnica Ivana Potrča, Minoritski trg 1, 2250 Ptuj, tel. 02 7714 801

Mojca Gomboc

članica Stepišnikovega sklada

Mariborska knjižnica Rotovski trg 2, 2000 Maribor, tel. 02 3315 882

Karel Šavel

član Stepišnikovega sklada

Pokrajinska in študijska knjižnica, Grajska 2, 9000 Murska Sobota,
tel. 02 5211 479, fax 02 5221 553

Mojca Dolgan Petrič

predsednica Uredniškega sveta Knjižnice

CTK, Trg republike 3, 1000 Ljubljana, tel. 4763 739

Anka Krčmar

članica uredniškega sveta Knjižnice

Zavod za kulturo Žalec, Knjižnica, Aškerčeva 9a, 3310 Žalec, tel. 03 7121 252

Mira Vončina

članica Uredniškega sveta Knjižnice

Osrednja družboslovna knjižnica, Kardeljeva ploščad 5, 1000 Ljubljana,
tel. 5805 150

Miroslav Nidorfer

član Uredniškega sveta Knjižnice

UKM, Gospejna 10, 2000 Maribor, tel. 02 2515 851, fax 02 2526 087

Nataša Kuštrin Tušek

članica Uredniškega sveta Knjižnice

Šolski center Nova Gorica, Delpinova 9, 5000 Nova Gorica, tel. 05 3332 340,
fax 02 2526 087, natasa.tusek@guest.arnes.si

Milena Bon

članica Častnega razsodišča

Gimnazija Poljane, Strossmayerjeva 1, 1000 Ljubljana, tel. 4328 327

Primož Krivec

član Častnega razsodišča

OŠ ob Dravinji, 3210 Slovenske Konjice, tel. 03 5754 018, fax 03 5754 018

Suzana Szabo

članica Častnega razsodišča

Pokrajinska in študijska knjižnica, Grajska 2, 9000 Murska Sobota,
tel. 02 5221 553

Melita Ambrožič

urednica revije Knjižnica

NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel. 2001-207, melita.ambrozic@nuk.uni-lj.si

Zlata Dimec

predsednica Komisije za katalogizacijo

NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel. 2001 163, zlata.dimec@nuk.uni-lj.si

Lidija Wagner

predsednica Komisije za bibliografijo

NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel. 2001 115, lidija.wagner@nuk.uni-lj.si

Ivan Kanič

predsednik Komisije za terminologijo

NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel. 2001 199, ivan.kanic@nuk.uni-lj.si

Darko Vrhovšek

predsednik Komisije za vsebinsko obdelavo

NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel. 5861 320, darko.vrhovsek@nuk.uni-lj.si

Melita Ambrožič

predsednica Komisije za izobraževanje

NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel. 2001 207, melita.ambrozic@nuk.uni-lj.si

Jana Kolar

predsednica Komisije za zaščito knjižnega gradiva

NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana, tel. 2001 114, jana.kolar@nuk.uni-lj.si

Matjaž Žaucer

predsednik Komisije za standarde

CTK, Trg republike 3, 1000 Ljubljana, tel. 4763 791,
matjaz.zaucer@ctk.uni-lj.si

NAROČILNICA

Da, želim naročiti ZBORNIK strokovnega posvetovanja ZBDS 2001

cena zbornika 1755,00 SIT (8% DDV je vključen v ceno)

podjetje

ime in priimek odgovorne osebe

matična št. podjetja

da ne

davčna št. podjetja

davčni zavezanec

ulica, hišna št.

poštna št., pošta

e-pošta

datum

podpis in stampiljka

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Turjaška 1, Ljubljana
tel: 01 2001-193, fax: 01 2513-052
e-mail: lili.hubej@nuk.uni-lj.si, internet: www.zbds-zveza.si